

Sijoittamisen riskit ja riskienhallinta

Tiivistelmä

Tekijä(t) Murto, Jasmin	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 46	Valmistumisaika 2020
Työn nimi Sijoittamisen riskit ja riskienhallinta		
Tutkinto Tradenomi (AMK), laskentatoimi		
Ohjaavan opettajan nimi, titteli ja organisaatio Jukka Sirkiä, lehtori, LAB-ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millaisia sijoittamiseen liittyviä riskejä on olemassa ja miten sijoittajan kannattaa toteuttaa riskienhallintaa. Opinnäytetyössä tutkittiin myös erilaisia tapoja sijoittaa yksityishenkilön näkökulmasta.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa kerrotaan mitä sijoittaminen ja sijoittamisen riski käytännössä tarkoittavat sekä mihin enemmistö suomalaisista sijoittaa. Teoriaosuus tarkastelee myös sijoittajien henkilökohtaisen riskinsietokyvyn vaikutusta sijoituskäyttäytymiseen.</p> <p>Opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää ja lähdeainestoa kerättiin pääosin kirjallisuudesta ja sijoitusta käsittelevistä artikkeleista. Sijoitusinformaation runsauden takia lähdeaineistoa oli syytä tarkastella kriittisesti ja vertailla eri lähteitä keskenään.</p> <p>Tutkimuksen perusteella havaitaan, ettei sijoittamisen riskejä ole mahdollista täysin poistaa, mikäli haluaa saada tuottoa sijoituksilleen. Riskejä on kuitenkin mahdollista hallita monin eri tavoin ja yksi tärkeimmistä riskienhallintakeinoista on itselleen sopivan sijoitusstrategian löytäminen ja omaan riskinsietokykyyn tutustuminen.</p>		
Asiasanat sijoittaminen, riski, riskienhallinta, riskinsietokyky, sijoitusstrategia		

Abstract

Author(s) Murto, Jasmin	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2020
	Number of Pages 46	
Title of Publication Investment risks and risk management		
Name of Degree Bachelor of Business Administration (UAS), accounting		
Name, title and organization of the supervising teacher Mr Jukka Sirkiä, Senior Lecturer, LAB University of Applied Sciences		
Abstract <p>The objective of the research was to study about risks of investing and how to accomplish risk management. Another objective was to study different investment strategies from the aspect of private person.</p> <p>The theory section of the thesis explains what is investing, what means the risk of investing and what kind of investors Finns are. The theory section also explains how investors' risk tolerance effects on their investing behavior.</p> <p>A qualitative research method was used in this thesis. The information was gathered from literature, newspapers and from internet articles.</p> <p>The results of the study show that it is not possible to remove the risks of investment without removing the profits. However, with risk management investor can reduce the risks.</p>		
Keywords investing, risk, risk management, investment strategy, risk tolerance		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Aihe	1
1.2	Tavoitteet.....	1
1.3	Rajaukset	2
1.4	Tutkimusmenetelmä	2
2	Sijoittaminen	3
2.1	Mitä on sijoittaminen?	3
2.2	Miksi kannattaa sijoittaa?.....	3
2.3	Suosituimmat säästämistä- ja sijoituskohteet.....	4
2.4	Rahastosijoittaminen	5
2.4.1	Osakerahastot	6
2.4.2	Korkorahastot	7
2.4.3	Yhdistelmärahastot.....	7
2.4.4	Vaihtoehtorahastot	8
2.5	Osakesijoittaminen	8
3	Riski, riskinsietokyky ja riskin mittaaminen.....	10
3.1	Sijoittamisen riski.....	10
3.2	Riskinsietokyky	10
3.3	Riskin mittaaminen	11
3.4	Yleisimpiä riskejä.....	13
4	Riskienhallinta	17
4.1	Mitä on riskienhallinta?	17
4.2	Miksi sijoittamisen riskejä on tärkeä osata hallita?	17
4.3	Tärkeimmät tunnusluvut sijoittajalle	18
4.4	Hajauttaminen	19
4.5	Turvamarginaali.....	22
5	Sijoitusstrategia ja sijoituskohteen valitseminen.....	23
5.1	Mikä on sijoitusstrategia?.....	23
5.2	Erilaisia sijoitusstrategioita.....	23
5.3	Vastuullinen sijoittaminen	26
5.4	Impakti-sijoittaminen	27
5.5	Sijoituskohteen valitseminen.....	28
5.5.1	Osakkeiden valitseminen.....	28
5.5.2	Kasvu- vs. arvo-osakkeet.....	30

5.5.3	Rahaston valitseminen	31
5.6	Milloin kannattaa ostaa/myydä?.....	32
6	Muuta sijoittamisessa huomioitavaa.....	34
6.1	Sijoitusinformaation määrä ja luotettavuus.....	34
6.2	Sijoittamisen kulut.....	34
6.3	Sijoitusten verotus	35
6.4	Sijoitushuijausten tunnistaminen.....	36
6.5	Sijoittamisen aloittaminen	37
7	Pohdinta	38
7.1	Yhteenveto	38
7.2	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset.....	39
	Lähteet	41

1 Johdanto

1.1 Aihe

Tämä opinnäytetyö käsittelee sijoittamista, sijoittamisen riskejä ja riskien hallintaa. Koska tietoisuus sijoittamisesta on lisääntynyt, on myös sijoittamisesta kiinnostuneiden määrä kasvanut viime aikoina. Moni kuitenkin jättää sijoittamasta, koska pelkää sijoittamisen riskejä ja rahan menettämistä. Tuottoja ei voi kuitenkaan saada ilman riskinottoa. Yksi sääntö sijoittamiselle onkin, että sijoitetaan vain sen verran kuin on varaa menettää. Sijoittajan on hyvä tietää, mitä tarkoitetaan sijoittamisen riskeillä ja miksi sellaisia voi syntyä. Tärkeää on myös muistaa, että hyvällä sijoitussuunnitelmalla ja taitavalla riskienhallinnalla pääsee pitkälle.

Työn alussa kerrotaan, mitä sijoittaminen käytännössä tarkoittaa ja miksi sitä kannattaisi harjoittaa. Näiden jälkeen käsitellään sijoittamisen eri muotoja, ja mitä hyvää tai huonoa valituissa sijoituskohteissa mahdollisesti on. Sijoittamisen riskit -luvun alussa kerrotaan, mitä sijoittamisen riski tarkoittaa ja kuinka sitä voidaan mitata. Riskimittareista käsitellään volatilitteetti, beta, sharpen-luku ja tracking error ja niiden jälkeen vuorossa ovat käsitelyihin sijoitusmuotoihin liittyvät yleisimmät riskit, kuten markkinariski ja korkoriski.

Ennen riskienhallintakeinoista puhumista opinnäytetyössä selitetään käsite ”riskienhallinta”, ja miksi sijoittamisen riskejä pitäisi osata hallita. Sijoitusstrategian laatiminen on tärkeä osa riskienhallintaa, samoin syvällinen tutustuminen sijoituskohteeseen. Esimerkiksi osakkeita ostettaessa on hyvä tutustua yhtiön tilinpäätökseen ja muutamiin tunnuslukuihin, joista tärkeimpinä on mainittu EPS, P/E-luku ja P/B-luku. Ehkä jopa merkittävin keino riskien torjumiseksi on kuitenkin sijoituskohteiden oikeanlainen hajauttaminen.

Riskien ja riskienhallinnan lisäksi opinnäytetyössä pohditaan mitä muita asioita olisi hyvä ottaa huomioon sijoittaessa. Huomionarvoisia asioita ovat esimerkiksi sijoitusten verokohdeltu ja muut sijoittamisen kulut, kuten rahastonhoitajan palkkiot. Opinnäytetyössä kerrotaan myös, kuinka sijoitushuijauksen voi tunnistaa.

1.2 Tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on kertoa lukijalle oleelliset tiedot suosituimmista sijoituskohteista, ja mikä tekee niistä suosittuja. Tarkoituksena on myös kertoa, mitä riski tarkoittaa sijoittamisen näkökulmasta, millaisissa tilanteissa sijoittamisen riskit voivat syntyä ja kuinka niitä mitataan. Lisäksi työssä käydään läpi, millaisia sijoittamiseen liittyviä riskejä on olemassa ja kuinka riskienhallintaa sovelletaan sijoittamisen näkökulmasta. Tavoitteena on

kertoa sijoittamiseen liittyvät tärkeimmät riskienhallintakeinot, ja miksi riskienhallinta on tärkeää.

Yksi opinnäytetyön tavoitteista on myös rohkaista niitä ihmisiä sijoittamaan, jotka pelkäävät sijoittamiseen liittyviä riskejä, eivätkä siksi uskalla lähteä sijoittamaan. Tavoitteena on kertoa asia helposti ymmärrettävästi ja mielenkiintoa ylläpitävästi. Monesti tietoa on paljon saatavilla muutenkin, mutta tässä opinnäytetyössä tarkoitus on kertoa asiat yhdistellen, vertaillen ja pohtien siten, että tietoa ei tarvitsisi hakea monista eri paikoista.

1.3 Rajaukset

Tässä opinnäytetyössä käsiteltävät sijoituskohteet on rajattu koskemaan vain suosituimpia sijoituskohteita, joita ovat rahastot ja osakkeet. Erilaisia rahastoja on lukuisia, mutta tässä opinnäytetyössä eri rahastovaihtoehtoista käsitellään vain osake-, korko-, yhdistelmä- ja vaihtoehtorahastot. Lisäksi sijoittamista käsitellään ainoastaan yksityishenkilön näkökulmasta, eli esimerkiksi yritysten tekemät sijoitukset on rajattu pois. Ulkomaille tehtävät sijoitukset on myös rajattu tästä opinnäytetyöstä pois.

Opinnäytetyössä käytetään seuraavia tutkimuskysymyksiä:

- Päättökysymys: Miten sijoittamisen riskejä voi hallita?
- Alakysymys: Mitkä ovat suosituimmat sijoituskohteet?
- Alakysymys: Mitä ovat sijoittamisen riskit?
- Alakysymys: Voiko sijoittamisen riskeiltä välttyä?
- Alakysymys: Mitä muuta tärkeää huomioitavaa sijoittamiseen liittyy?

1.4 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön aihetta on tarkoitus lähestyä kvalitatiivisen, eli laadullisen tutkimusmenetelmän avulla. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä on tarkoituksena ymmärtää ja tulkita tutkittavaa aineistoa sekä yhdistellä ja vertailla eri näkökantoja pohtivasti. Valittu tutkimusmenetelmä tukee näitä tiedonkeruun tapoja. (Hirsjärvi 2009, 164.)

Kyseinen tutkimusmenetelmä sopii tähän opinnäytetyöhön hyvin myös siksi, että laadullisessa tutkimusmenetelmässä aineiston hankinnassa suositaan menetelmiä, joissa tutkittavien ajatukset pääsevät esille. Erilaiset ajatukset ovat tärkeää tuoda tekstissä esille, sillä pääosin sijoittamisen riskit ovat selvinneet kokemusten kautta ja sijoittamisen riskienhallinta pohjautuu näistä kokemuksista saatuihin oppeihin.

2 Sijoittaminen

2.1 Mitä on sijoittaminen?

Sijoittaminen alkaa säästämisestä, jolloin rahaa jää käytön jälkeen yli ja tulot ovat suuremmat kuin menot. Säästetyn rahan pitäminen omalla pankkitilillään ei ole sijoittamista vaan sijoittaminen tarkoittaa sitä, että säästetty raha pannaan tuottamaan ja kasvamaan korkoa. Henkilöä, joka on sijoittanut rahojaan johonkin, (esimerkiksi arvopapereihin tai yritysten osuuksiin) kutsutaan sijoittajaksi. Noin 770 000 suomalaista sijoittaa rahasto-osuuksiin ja yli 800 000 suomalaista sijoittaa suoraan osakkeisiin. Heitä kutsutaan yksityissijoittajiksi. (Hämäläinen 2005, 15; Pörssisäätiö a.)

Sijoittaminen tarkoittaa siis sijoituskohteiden ostamista ja myymistä tarkoituksena tehdä voittoa. Myös sijoitusten hallussa pitäminen on merkittävä osa sijoittamista. Sille, kuinka kauan sijoituksiaan pitää itsellään ei ole aikarajaa. Hallussapitoaika vaihtelee jokaisen sijoittajan oman sijoitusstrategian mukaan, josta kerrotaan tarkemmin luvussa 5 Sijoitusstrategia ja sijoituskohteen valitseminen.

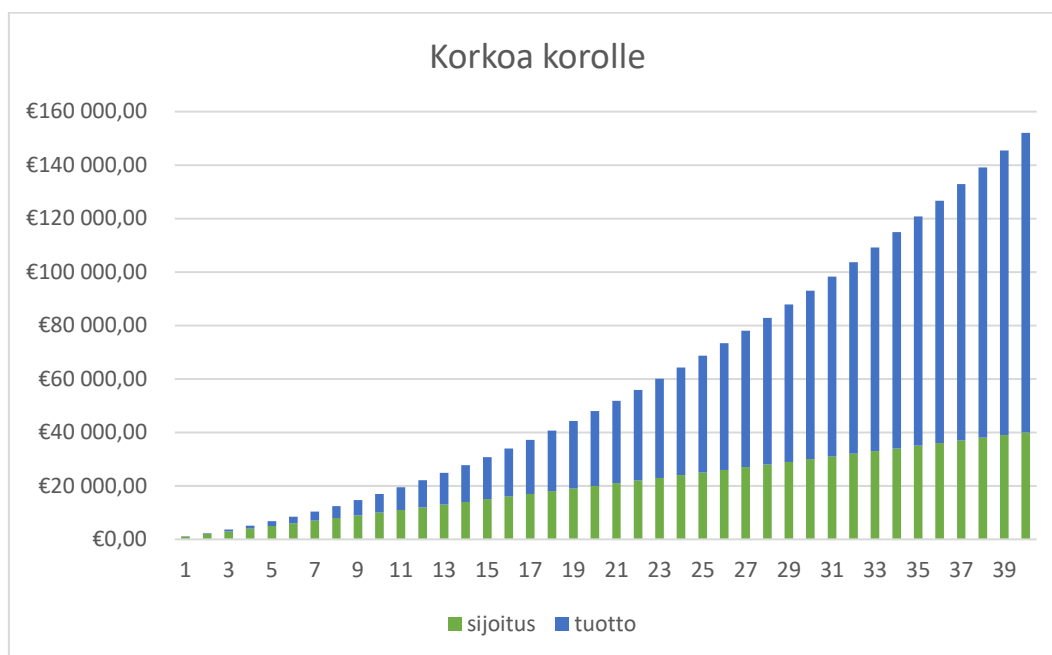
Pohjimmiltaan sijoittaminen perustuu luottamukseen. Esimerkiksi pankkitileille säästettävien rahojen luotetaan olevan turvassa ja nostettavissa haluttuna ajankohtana. Osakemarkkinoilla sijoittajat ostavat osakkeita, joiden tuloksentelekokykyyn ja arvon nousuun he voivat luottaa. (Pesonen 2011, 10–18.)

2.2 Miksi kannattaa sijoittaa?

Ylijäävän rahan voi joko tuhjata, säästää tai sijoittaa. Usein ihmisiä kannustetaan juuri säästämään, mutta jos rahaa pitää pitkään pankkitilillä sen arvo laskee. Rahan arvon laskemista ja yleistä hintatason nousua kutsutaan inflaatioksi. Inflaation myötä rahan ostovoima alenee, joten samalla rahamäärällä ei saa enää ostettua yhtä paljon tuotteita, palveluita tai työtä kuin aiemmin, ja rahamääräiset säästötkin menettävät arvoaan. Mitä kauemmin ja mitä suurempia summia säilyttää tilillään, sitä enemmän häviää. Esimerkiksi jos inflaation vuosimuutos on yhden prosentin verran, heikkenee 10 000 euron säästöjen ostovoima vuodessa 100 euroa. Mikäli inflaatio pysyy samana kymmenen vuotta, häviää talletusten ostovoimasta tuhat euroa. (Visma.)

Mitä varhaisemmassa vaiheessa aloittaa sijoittamisen sitä parempi. Korkoa korolle -ilmiön myötä sijoitetun pääoman lisäksi myös sijoitusten tuotot kasvavat korkoa. Jos sijoittaa saamansa tuotot uudestaan niillekin maksetaan korkoa, eli sijoitusajan ollessa tarpeeksi pitkä kasvavat tuotot eksponentiaalisesti. (Pörssisäätiö a.) Esimerkiksi sijoituksen ollessa 1 000

euroa ja vuosituoton viisi prosenttia, on 40 vuoden sijoittamisen jälkeen tuottoa syntynyt 112 000 euroa (kuvio 1).

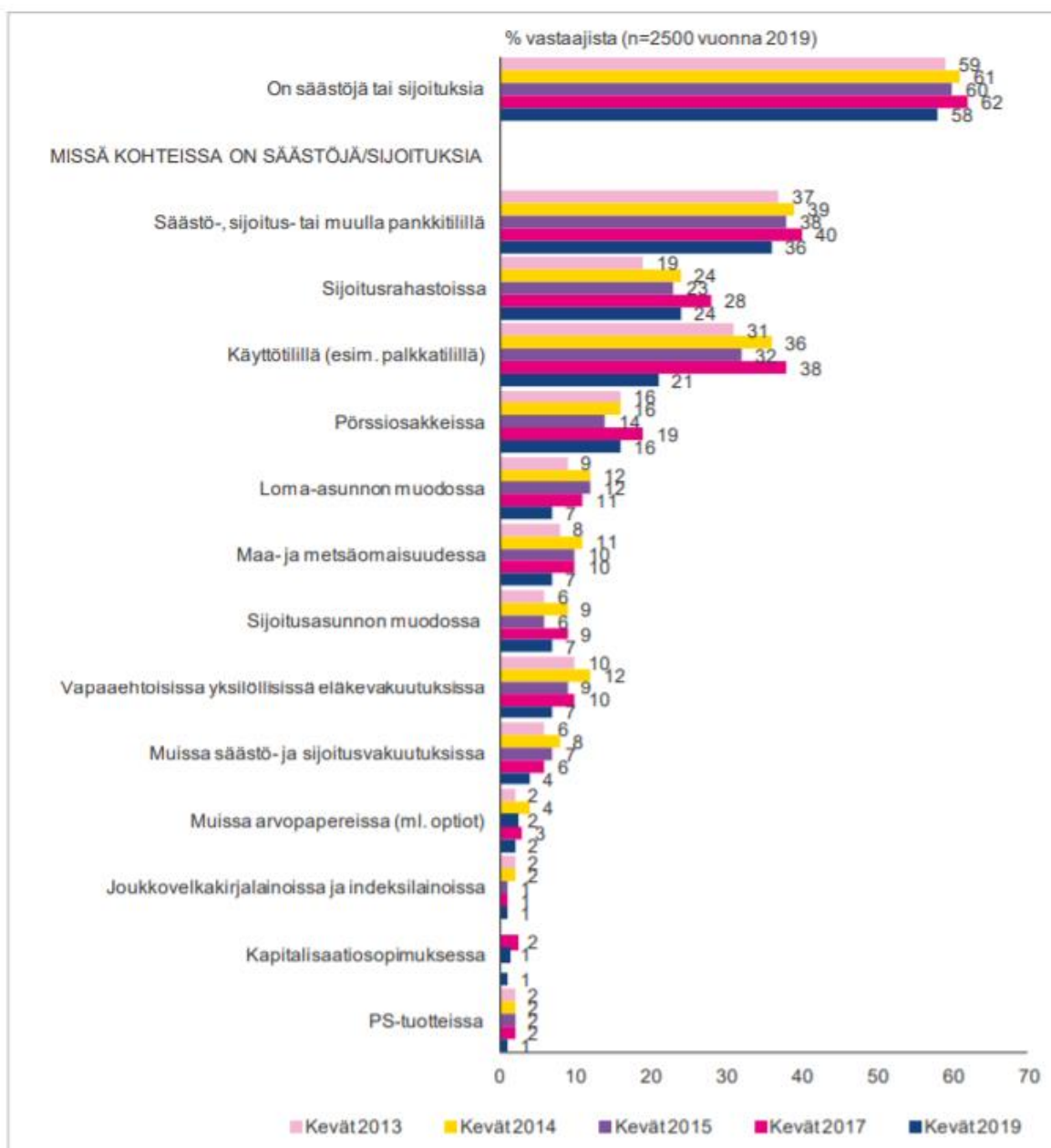

Kuvio 1. Korkoa korolle -ilmiö

2.3 Suosituimmat säästämisen- ja sijoituskohteet

Finanssialan vuoden 2019 raportin mukaan säästäminen ja sijoittaminen on lisääntynyt vuodesta 2004 saakka ja vuonna 2019 suomalaisista 58 % säästi tai sijoitti varojaan johonkin kohteeseen. Säästö- ja sijoituskohteiden valinnassa nousevat esille kuluttajien halu varautua pahan päivän varalle ja halu kasvattaa omaa varallisuuttaan, mutta myös kuluttajien turvallisuushakuisuus. (Finanssiala 2019.)

Suosituin säästämisen muoto on tilisäästäminen, jota kertoi harjoittavansa 36 % suomalaisista vuonna 2019. Toiseksi suosituin säästömuoto on rahastosäästäminen ollen yleisintä 25–44-vuotiaiden joukossa. Seuraavaksi suosituinta on säästäminen käyttötilille, jonka suosio on kuitenkin laskenut paljon aiemmista vuosista. Pörssiosakkeisiin sijoitti 16 % suomalaisista vuonna 2019, kun vuonna 2017 sijoittajia oli 19 %. Pörssiosakkeisiin sijoittaminen on vähentynyt erityisesti vanhempien ikäluokkien keskuudessa. Suomalaisten käyttämien sijoituskohteiden suosioita on vertailtu taulukossa 1. Taulukossa on nähtävillä suomalaisten sijoittavan edellä mainittujen lisäksi muun muassa asuntoihin, joukkovelkakirjalainoihin ja eläkesäästötileille. (Finanssiala 2019.)

Taulukko 1. Suomalaisten säästämisen- ja sijoituskohteet (Finanssiala 2019.)

2.4 Rahastosijoittaminen

Sijoitusrahasto tarkoittaa useista arvopapereista koostuvaa sijoitussalkkua, jolla on useita omistajia. Sijoitusrahastoihin sijoitetut varat kerätään ensin yhteen, jonka jälkeen ne sijoitetaan useisiin eri arvopapereihin. Rahaston hallinnoinnista vastaa rahastoyhtiö, mutta se ei omista rahastossa olevia arvopapereita, vaan omistuksesta vastaavat sijoittajat. Rahaston omistuksista ja arvoista pitää lukea erillinen säilytysyhteisö. (Kauppila ym. 2020, 59–60.)

Finanssialan (2019) mukaan *rahastot tarjoavat sijoittajille mahdollisuuden sijoittaa hajaautusti erilaisiin kohteisiin ilman, että heidän tarvitsee itse tehdä yksittäisiä sijoituspäätöksiä tai seurata markkinoiden kehitystä.* Finanssivalvonta valvoo Suomeen rekisteröityjä

rahastoja ja niiden säilytysyhteisöjä. Sijoitusrahastoja koskevat erinäiset säännöt, jotka niiden on vahvistettava Finanssivalvonnalla ennen toiminnan aloittamista. Säännöistä on selvittävä ainakin rahaston tyyppi ja millaista sijoituspolitiikkaa se harjoittaa, eli millainen on sen strategialinjaus. (Kauppila ym. 2020, 37–38.)

Sijoitusrahastot jaetaan yleensä sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin sijoitusrahastoihin ja vaihtoehtorahastoihin. Sijoitusrahastodirektiivin mukaisia rahastoja kutsutaan myös UCITS-rahastoiksi. Laki määrää, millaisiin kohteisiin UCITS-rahastojen varat on sijoitettava ja kuinka niistä aiheutuvat riskit on hajautettava. Toisin kuin UCITS-rahastot, vaihtoehtorahastojen toiminta ei ole yhtä tarkasti säänneltyä, joten ne voivat sijoittaa varansa laajemmin erilaisiin kohteisiin. Vaihtoehtorahastojen sääntelyä hoitaa EU:n vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevia direktiivi, jota kutsutaan AIFM-direktiiviksi. (Kallunki ym. 2019, 117.)

Rahastoja on olemassa lukuisia erilaisia, kuten indeksi-, ETF-, rahasto-osuus- ja hedge fund -rahastot. On olemassa myös muihin, kuin arvopapereihin sijoittavia rahastoja. Ne voivat sijoittaa varojaan esimerkiksi raaka-aineisiin tai kiinteistöihin. Rahastot voivat myös sijoittaa varojaan myös ulkomaisiin sijoituskohteisiin. Seuraavaksi tässä opinnäytetyössä kerrotaan kuitenkin vain UCITS-rahastoista yleisimmistä, eli osake-, korko- ja yhdistelmärahastoista. Edellä mainittujen lisäksi myös vaihtoehtorahastoista kerrotaan tarkemmin.

2.4.1 Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavat varansa pääasiassa osakkeisiin, joiden valintakriteerit esitellään muun muassa rahaston säännöissä. Osakerahastoja voidaan jaotella monin eri tavoin, esimerkiksi sijoituskohteiden maantieteellisen sijainnin mukaan, jolloin sijoituskohteena voi olla pelkästään kotimaa, koko maailma tai vaikka kehittyvät markkinat. Jaottelu voi tapahtua myös esimerkiksi yhtiön koon tai toimialan mukaan, jolloin rahasto esimerkiksi keskittyy vain teknologia-alan osakkeisiin. Suurista ja maailmanlaajuisista yhtiöistä puhuttaessa käytetään nimitystä blue chip -yhtiöt ja pienistä sekä keskisuurista yhtiöistä puhutaan small cap -yhtiöinä. Valintaperusteet sijoituskohteille voivat olla myös eettisyyttä ja yhteiskuntavastuuta korostavia. (Pörssisäätiö 2015.)

Osakerahastojen ensisijaisena tavoitteena on ylittää sijoituskohteiden mukaisesti valittu vertailuindeksi. Vertailuindeksinä voi olla esimerkiksi jonkin alueen toimialaindeksi. Indeksien tarkoitus peilata rahaston toiminta-ajatusta, joten esimerkiksi maantieteellisen rahaston vertailuindeksinä toimii maantieteellisesti määritelty indeksi tai pelkästään Suomeen sijoitettavan rahaston vertailuindeksi voi olla OMX Helsinki25 -indeksi. Se on markkina-arvopainotettu indeksi ja sisältää Helsingin pörssin 25 vaihdetuinta osaketta. (Pörssisäätiö 2015.)

2.4.2 Korkorahastot

Korkorahastot sijoittavat osakkeiden sijaan erilaisiin korkoinstrumentteihin, kuten lyhytaikaisiin julkisyhteisöjen lainoihin tai pitkäaikaisiin yritysten lainoihin, eli joukkovelkakirjoihin. Jos osake on oikeus yrityksen mahdollisiin voittoihin ilman takaisinmaksuvaatimusta voisi korkosijoituksen sanoa olevan rahan lainaamista takaisinmaksua vastaan. Korkosijoitukset mielletään osakesijoituksia vähäriskisemmiksi, mikä taasen tarkoittaa niiden tuottomahdollisuuksien olevan rajallisemmat. (Kauppila ym. 2020, 76.)

Tarkemmin korkorahastot on tapana jakaa lyhyen- ja pitkän koron rahastoihin. Lyhyen koron rahastot sijoittavat lyhytaikaisiin rahamarkkinavälineisiin, joissa sijoitusaika on yleensä alle kaksitoista kuukautta. Niitä ovat esimerkiksi valtion velkasitoumukset ja yritysten yritystodistukset. Pitkän koron rahastot sen sijaan sijoittavat nimensä mukaisesti pitkäaikaisiin joukkolainoihin, joissa laina-aika on vähintään yli vuosi. Lainojen liikkeeseen laskijoina toimivat yleensä valtiot, julkisyhteisöt ja yritykset. Rahastoja, jotka sijoittavat valtion ja julkisyhteisöjen lainoihin kutsutaan obligaatorahastoiksi. Yrityslainoihin sijoittavia korkorahastoja sen sijaan kutsutaan yrityskorkorahastoiksi. (Pörssisäätiö 2015.)

2.4.3 Yhdistelmärahastot

Pankit suosittelevat yhdistelmärahastoilla säästämistä, joten se onkin yksityishenkilöiden suosituin sijoitusmuoto. (Heikkilä 2020.) Yhdistelmärahastot sijoittavat osakkeisiin ja korkoa tuottaviin kohteisiin, joiden välistä painopistettä sijoitussalkussa voi vaihtaa markkinatilanteen mukaan. Esimerkiksi osakemarkkinoiden ollessa laskussa voi vähentää osakkeiden prosentuaalista osuutta ja nostaa korkopapereiden osuutta. Kun taas osakemarkkinat nousevat voi osakkeiden määrää rahastosta nostaa (kuva 1). Yhdellä sijoituksella on siis mahdollista saada sijoitukselleen laaja hajautus osake- ja korkomarkkinoille. (Pörssisäätiö 2015.)

Osakemarkkinat laskussa

75 % Korkopapereita
25 % Osakkeita

Osakemarkkinat nousussa

25 % Korkopapereita
75 % Osakkeita

Kuva 1. Esimerkki yhdistelmärahaston painopisteen vaihtelusta

Tyypillisesti yhdistelmärahastoja on olemassa matalariskisiä, neutraaliriskisiä ja korkeariskisiä. Matalariskisissä osakesijoitusten osuus on yleensä 20–30 % ja loppuosa korkosijoituksia. Korkeariskisissä sen sijaan osakesijoitusten määrä on noin 75–80 %, jolloin

korkosijoitusten määrä on huomattavasti pienempi. Neutraaliriskisissä yhdistelmärahastoissa on yhtä paljon osakesijoituksia ja korkosijoituksia. Sijoittajan tehtäväksi jää vain valita säästösumma ja itselleen sopiva riskitaso. (Sijoittaja.fi 2020.)

Korko- ja osakesijoitusten väliset painoarvot vaihteluvälineen määrittelyssä rahaston säännöissä. Joskus ne voi myös jättää määrittelemättä, jolloin ne ovat riippuvaisia ainoastaan markkinatilanteista. Tällöin on myös mahdollista se, että rahasto sijoittaa kaikki varansa joko osakkeisiin tai korkoa tuottaviin osakkeisiin. (Pörssisäätiö 2015.)

2.4.4 Vaihtoehtorahastot

Vaihtoehtorahastoon sijoittamisella tarkoitetaan yhteistä sijoittamista, jossa varoja hankitaan useilta sijoittajilta. Sijoittaminen tapahtuu määritellyn sijoituspolitiikan mukaan, mutta vaihtoehtorahastojen sijoitustoiminta ei ole yhtä tarkasti säänneltyä kuin muissa sijoitusrahastoissa. Vaihtoehtorahastoja suositellaankin niiden pitkän sijoitushorisontin ja korkean riskitason takia usein vain ammattimaisille sijoittajille. Vaihtoehtorahasto voi sijoittaa varojaan lähes mihin tahansa, esimerkiksi kiinteistö ja hedgerahastoihin. (Pörssisäätiö 2015.)

Jokaisella vaihtoehtorahastolla on oltava nimetty vaihtoehtorahaston hoitaja, jolla on oltava lain mukainen toimilupa tai joka on rekisteröitynyt Finanssivalvontaan. Rahaston hoitajan on salkunhoitamisen lisäksi huolehdittava rahaston riittävästä riskienhallinnasta muun muassa varmistamalla, että rahaston yksittäisiin sijoituksiin liittyvät riskit ja niiden kokonaisvaikutukset voidaan jatkuvasti tunnistaa. Vaihtoehtorahaston on myös noudatettava johdonmukaista menetelmää rahaston varojen ja arvon määrittämiseksi. (Finanssivalvonta 2020.)

2.5 Osakesijoittaminen

Osakesijoittamisessa sijoitetaan osakkeisiin, jotka ovat yhtiöiden omistusosuutta kuvaavia, jälkimarkkinakelpoisia rahoitusinstrumentteja. Näin ollen osakesijoittajasta tulee sen yhtiön omistaja, jonka osakkeita hän omistaa. Jos yhtiö tekee voittoa, eikä joudu laittamaan kaikkia voittovaroja omiin kuluihinsa, maksaa se osakeomistajilleen osinkoa, eli tuottoa. Osakeomistajuuden myötä sijoittaja saa myös oikeuden osallistua yhtiökokouksissa yhtiön päätöksentekoon. Onnistuessaan osakesijoitukset tuottavat muihin sijoitustapoihin verrattuna parhaimman tuoton. Osakkeiden arvo nousee pitkän ajan kuluessa ja suuri osa yhtiöistä jakaa vuosittain osinkoa osakkeenomistajilleen. Toisaalta suhdannevaihteluiden takia lyhytaikainen osakesijoittaminen voi tuoda mukanaan riskejä. Osakesijoittamisessa on varauduttava sijoituksen arvon nousuihin ja laskuihin. (Pörssisäätiö 2017.)

Sijoittaa voi ostamalla osakkeita pörssiyrityksistä tai listaamattomista yhtiöistä. Pörssiosakkeita voi ostaa pankin tai osakevälittäjän kautta, mutta listaamattomia osakkeita voi ostaa

suoraan osakkeiden myyjiltä, esimerkiksi yritysten ulkopuolisille sijoittajille suuntaamasta osakeannista. Jotta sijoittajat voisivat omistaa pörssiyhtiön osakkeita ilman kohtuuttomia riskejä, on näitä yhtiöitä varten olemassa tiettyjä laatukriteereitä, kuten terve, vakiintunut liiketoiminta ja riittävä raportointi. (Elo & Saarhelo 2018, 23.)

Osakesijoittaja saa osakkeistaan rahaa osinkoina ja myyntivoitoina. Jos yhtiö tekee voittoa ja sillä on voitonjakokelpoisia varoja, se voi maksaa osinkoa sijoittajille. Vakaat pörssiyritykset ovat suhteellisen turvallinen sijoituskohte, varsinkin jos niillä on hyvä osinkohistoria. Nuoriin ja riskisellä toimialalla toimiviin yrityksiin sijoittaminen on sen sijaan riskisempää, sillä ne todennäköisesti voivat maksaa osinkoja vasta tulevaisuudessa. On hyvä kuitenkin pitää mielessä se, että oli yritys sitten vakaa tai epävarma, niihin sijoittamisessa on aina riskinsä. Yritys kun ei voi vaikuttaa esimerkiksi toimintaympäristönsä äkillisiin muutoksiin. (Sijoittaja.fi.)

Esimerkiksi jos yrityksellä on miljoona osaketta ja sijoittaja omistaa niistä sata, on hänen omistuksensa yhtiöstä 1/10 000. Jos yhtiökokouksessa yhtiö päättää jakaa päätyneeltä tilikaudelta osinkoa esimerkiksi 0,10 euroa osakkeelta, saisi sijoittaja sadan osakkeen sijoituksella osinkoa yhteensä 10 euroa.

3 Riski, riskinsietokyky ja riskin mittaaminen

3.1 Sijoittamisen riski

Kaikki sijoittajat haluavat tuottoa, mutta tuottoja ei ole mahdollista saavuttaa ilman riskinottoa. Riski tarkoittaa tappion mahdollisuutta, tuleviin tuottoihin liittyvää epävarmuutta ja uhkaa menettää rahaa. Sijoittajille on tyypillistä se, että he kokevat tappioiden aiheuttaman mielipahan suurempana, kuin mitä yhtä suuri voiton määrä aiheuttaisi mielihyvää. Sijoittajalla on oltava valmius sietää epävarmuutta, eli kantaa riskiä. Sijoittajan ei kannata pyrkiä kokonaan poistamaan sijoitusten tuottoihin liittyvää riskiä, koska tällöin hän poistaa myös sijoitusten tuotto-odotuksen. (Pesonen 2011, 11–27.)

Sijoitusmaailmassa riski on epävarmuutta tulevasta sijoituksen hinnasta. Riski ja tuotto kulkevat yleensä käsi kädessä, joten sijoittajan riskinotto on parhaimmillaan hallittua. Se tarkoittaa sitä, että sijoittaja laskee, kuinka paljon voi hävitä ja millä summalla voi osallistua arpapeliin. (Hämäläinen 2005, 54.)

3.2 Riskinsietokyky

Riskinsietokyky tarkoittaa kykyä suhtautua mahdollisten tappioiden syntymiseen. Jotkut sijoittajat pelkäävät ajatusta siitä, että sijoituksen arvo laskisi alle alkuperäisen sijoituksen arvon, kun taas toiset sijoittajat sietävät sijoitusten arvojen voimakastakin heilumista paljon paremmin. Oman riskinsietokyvyn tunnistaminen on tärkeä osa sijoittamista riippumatta siitä, tekeekö sijoituspäätöksensä yksin tai sijoitusneuvojan kanssa. (Kallunki ym. 2019, 12.)

Sijoittajien riskinsietokykyyn vaikuttavat sekä konkreettiset tekijät, että psyykkiset tekijät. Konkreettinen riskinsietokyky riippuu sijoittajan omasta taloudellisesta tilanteesta, ja jos esimerkiksi työpaikan pysyvyys on epävarmaa ja velkaa on paljon, on riskinsietokyky huomattavasti alhaisempi kuin sellaisella, jonka taloudellinen tilanne on hyvä. Psyykkiseen riskinsietokykyyn sen sijaan vaikuttavat henkilön omat psykologiset piirteet, kuten ikä, perimä ja koulutustaso. Jotkut sijoittajat ovat luonnostaan aggressiivisia ja toiset turvallisuudenhakuisia, ja sitä piirrettä on hankala muuttaa. (Blomster 2018.)

Riskinsietokyvyn voi karkeasti jakaa kolmeen eri luokkaan: varovaiseen, maltilliseen ja tuottohakuiseen. Varovaiselle on tärkeää pitää riski mahdollisimman pienenä, ja hän haluaa sijoitustensa arvon säilyvän. Hänen sijoituksillaan on yleensä matala tuotto-odotus, kun taas maltillinen sijoittaja on valmis kasvattamaan hallitusti varojaan ja näin ollen sietää kohtalaista riskiä. Nopeaa sijoitusten arvon kasvamista tavoittelee tuottohakuinen sijoittaja, jolla on aikaa pitää sijoituksiaan aktiivisina. Hän uskaltaa ottaa muita suurempia riskejä ja on

valmis sietämään voimakastakin arvonvaihtelua tavoitellessaan korkeaa tuottoa. (Pesonen 2011, 33–34.)

3.3 Riskin mittaaminen

Erilaisten rahastovaihtoehtojen lukumäärän ollessa suuri on sijoitusrahastojen suorituskyvyn objektiivisesta ja tasavertaisesta arvioinnista tunnusluku tullut tärkeä osa sijoittamista. Sijoittajan on hyvä osata arvioida sijoituskohteensa menestystä verrattuna kilpaileviin kohteisiin, mutta riskin mittaaminen on kuitenkin haastavampaa kuin tuoton laskeminen. Riskiä kuvataan yleensä todennäköisyysjakauksilla, joissa arvioidaan eri lopputulosten todennäköisyyksiä. (Kauppila ym. 2020, 121.)

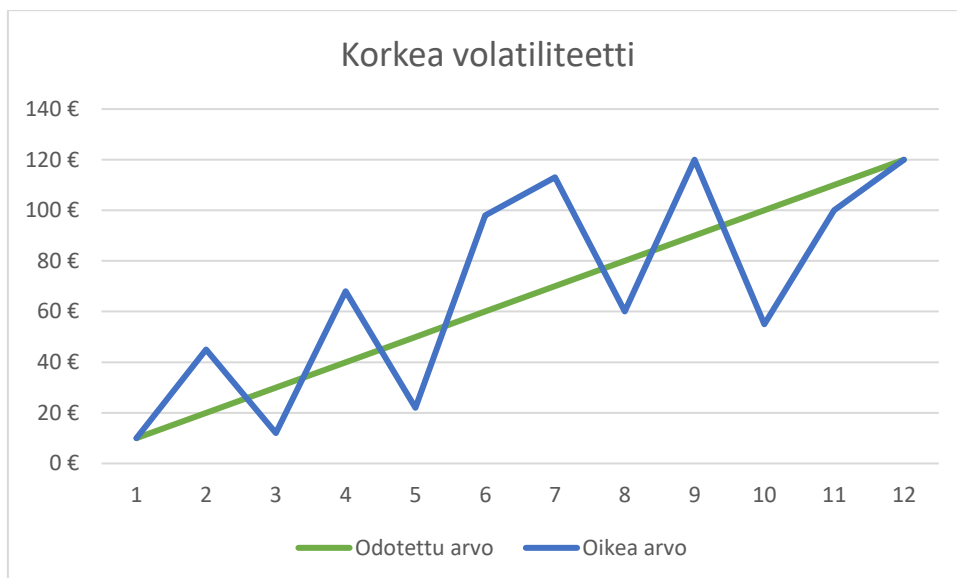
Esimerkiksi jos yhtiön osakekurssi on tänään 100 euroa, se on todennäköisesti myös vuoden päästä hyvin lähellä tuota hintaa. Mikäli kurssi nousee kymmenen prosenttia vuodessa, on osakekurssin odotusarvo vuoden päähän 110 euroa. Todennäköisyys sille, että kurssi nouseekin esimerkiksi 120 euroon on kohtalainen, mutta toisaalta yhtä mahdollista on, että kurssi laskee saman verran. Todennäköisyys sille, että kurssi nousisikin 140 euroon tai vastaavasti laskisi 60 euroon on hyvin pieni. Poikkeuksia tietenkin löytyy.

Riskiä voidaan mitata erilaisten riskimittarien avulla, joiden avulla pyritään arvioimaan mitä sijoituksille voi pahimmillaan tapahtua. Seuraavaksi riskimittareista käsitellään volatilitteetti, sharpen-luku, beta-luku ja tracking error.

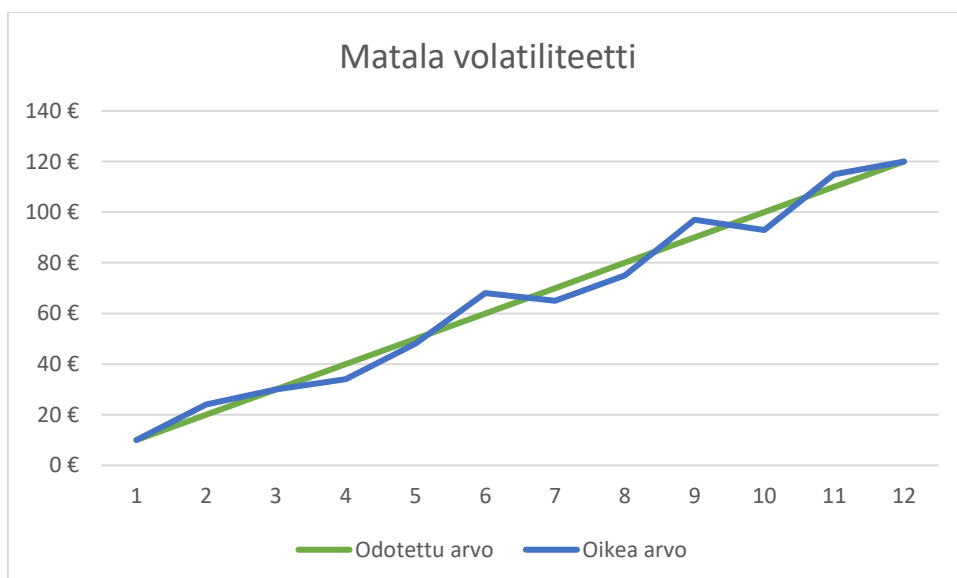
Volatilitteetti

Volatilitteetillä mitataan sijoituksen riskisyyttä seuraamalla, kuinka paljon rahaston tai osakkeen kurssi on heilunut vuoden aikana. Volatilitteetti lasketaan päivätuottojen keskihajonnasta ja ilmoitetaan prosentteina vuodessa. Volatilitteetin ollessa korkea on sijoituksen tuottoon liittyvän epävarmuuden määrä suuri (kuvio 2). Pientä volatilitteettia ei kuitenkaan pidä sekoittaa riskin puuttumiseen (kuvio 3). (Aktia.)

Esimerkiksi jos rahaston tuotto-odotus on 10 % ja sen volatilitteetti on 15 %, voi rahaston tuoton odottaa olevan noin - 5 %:n ja + 25 %:n välillä. Volatilitteetti on kuitenkin vajavainen riskimittari, koska se tarkastelee sijoittamisen riskiä menneisyyden lukujen kautta, eikä siten voi ottaa huomioon nykyisiä tapahtumia tai tulevaisuuden odotuksia. (Kallunki 2019.)

Kuvio 2. Korkea volatilitiiteetti

Kuvio 3. Matala volatilitiiteetti

Sharpen-luku

Sharpen-luku on riskimittari, joka mittaa sijoitusten menestystä tuotto-riskisuhteen avulla. Se kertoo, mikä on sijoituksen tuoton määrä verrattuna riskittömään talletukseen. Luku lasketaan vähentämällä sijoituksen tuotosta riskitön markkinakorko ja jakamalla erotus sijoituksen riskillä eli volatilitiiteetillä (kaava 1). Negatiivinen Sharpen-luku kertoo sijoituksen tuotaneen riskitöntä vaihtoehtoa huonommin ja positiivinen luku kertoo riskinoton kannattaneen. (Myllyoja 2015.)

$$\frac{\text{sijoituksen tuotto (\%)} - \text{riskitön markkinakorko (\%)}}{\text{sijoituksen volatilitteetti (\%)}}$$

Kaava 1. Sharpen-luvun laskukaava

Beta-luku

Beta, eli osakkeen herkkyyssmittari mittaa, kuinka riippuvainen osakkeen kokonaistuotto on markkinoiden keskimääräisestä tuotosta. Jos kerroin saa arvokseen luvun yksi muuttuu osakkeen kurssi markkinoiden kanssa samassa suhteessa. Jos kerroin on 1,5, osake nousee tai laskee keskimäärin 50 % enemmän kuin markkinat keskimäärin. Betan ollessa alle yksi on osakkeen muutosherkkyys vertailukohdetta pienempi. Huonosti riskiä sietävän kannattaa sijoittaa osakkeisiin, joiden beta on alle yksi, mutta riskinottajien on parempi sijoittaa osakkeisiin, joiden beta on yli yksi. (Myllyoja 2015.)

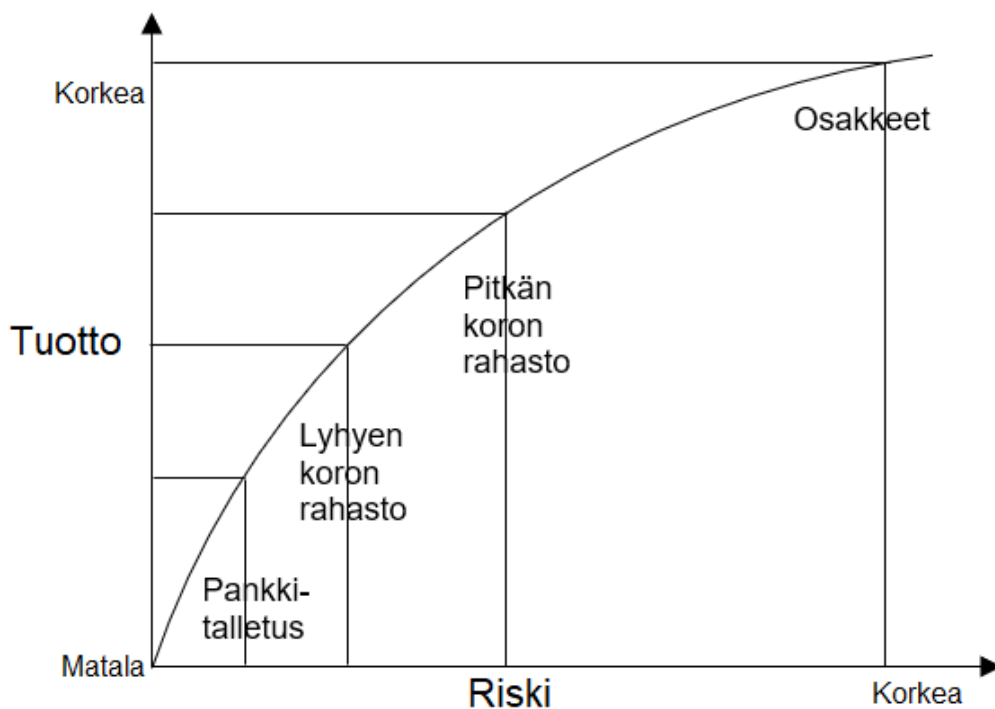
Tracking error

Tracking error tarkoittaa aktiivista riskiä ja sillä mitataan, kuinka hyvin sijoituksen tuotto seuraa vertailuindeksin tuottoa. Aktiivisen riskin ollessa korkea sijoituksen tuotto vaihtelee voimakkaasti suhteessa vertailuindeksin tuottoon. Pieni aktiivinen riski sen sijaan tarkoittaa sijoituksen tuoton seuraavan vertailuindeksin tuottoa. Aktiivinen riski siis mittaa aktiivisen tuoton hajontaa keskiarvostaan ja se ilmaistaan prosentteina vuodessa. Yleensä tracking error lasketaan lähes samalla tavalla kuin volatilitteettikin. Tässä tapauksessa päivätuotto ei kuitenkaan tarkoita salkun tuottoa, vaan salkun ja vertailuindeksin tuottojen erotusta. (Kauppila ym. 2020, 138.)

Siihen, onko korkea aktiivinen riski hyvä vai huono asia, ei ole yksiselitteistä vastausta. Vertailuindeksin voittaminen vaatii kuitenkin aktiiviriskin ottamista. Toisaalta korkea tracking error saattaa altistaa selvälle vertailuindeksille häviämisllekin. (Kauppila ym. 2020, 139.)

3.4 Yleisimpiä riskejä

Sijoituksen tuotto-odotuksen kasvaessa myös riskin määrä kasvaa (kuvio 4). Sijoituskohteeseen sisältyy sitä vähemmän riskiä, mitä vakaammin sen arvo käyttäytyy. On hyvä muistaa, että arvon vaihteluun sisältyvät niin nousut kuin laskutkin. Tässä luvussa käsitellään muutamia yleisimpiä sijoittamiseen liittyviä riskejä.

Kuvio 4. Sijoitusten tuotto-riski-suhde

Markkinariski

Markkinakohtainen riski kohdistuu koko osakemarkkinaan, kuten esimerkiksi Helsingin pörssiin. Sijoittamalla rahansa usealle eri markkinalle pääsee eroon tästä riskistä. Toisaalta maailman pörssit seuraavat nykyään hyvin paljon toisiaan, joten yhteen markkinaan kohdistuvia riskejä on nykyään enää harvemmin. (Hämäläinen 2005, 56.)

Korkoriski

Korkoriski kuuluu markkinariskeihin ja sen uhka perustuu siihen, että sijoituskohteiden kiinnostavuutta voidaan säädellä korkopolitiikalla. Yhden sijoituskohteen tuntuessa toisia houkuttelevammalta siirretään panokset siihen ja muut sijoituskohteet jäävät taka-alalle. Liikuttelulla talletuksille maksettavaa korkoa, eli ohjauskorkoa, pankit voivat nostaa tai laskea sijoituskohteiden kiinnostavuutta. Esimerkiksi jos pankki nostaa ohjauskorkoaan, kasvaa osakkeiden tuottovaatimus ja siten niiden suosio sijoituskohteena laskee. (Hämäläinen 2005, 57.)

Konkurssiriski

Yhtiökohtaisista riskitekijöistä konkurssiriski on pahin. Konkurssiriskin tullessa ajankohtaiseksi sijoituskohteena olevaa yhtiötä uhkaa konkurssi, koska sen rahat eivät enää riitä velkojen maksuun eikä se saa enää pankista lisää lainaa. Myös sijoittajat ovat saattaneet menettää uskonsa yhtiöön, jolloin yhtiö ei saa heiltäkään lisärahoitusta. Osa sijoittajista jopa

myy osakkeensa pois peläten, ettei niistä kohta enää saisi mitään. Yhtiön rahoitusaseman heikkeneminen näkyy ensin osakekurssin laskuna. (Hämäläinen 2005, 56.) Jos yhtiöllä menee huonosti ja se joudutaan ajamaan konkurssiin, osakkeenomistajat ovat viimeisenä perimässä saataviaan. Tämä johtuu siitä, että osakkeenomistajilla on oikeus yhtiön varoihin vasta yhtiön maksettua muut velkansa pois. Usein yhtiön konkurssitilanteessa kaikki sen jäljellä olevat varat menevät kuitenkin velkojen maksuun. (Hämäläinen 2005, 23; Elo & Saarhelo 2018, 21.)

Esimerkiksi vuonna 2014 kaivostoiminnan yhtiö Talvivaara Sotkamo Oy hakeutui konkurssiin sen rahavarojen loppumisen seurauksena. Muita konkurssiin ajaneita syitä olivat yhtiön heikko kassavirta, sen tuottamat ympäristöriskit, tuotannon vaikeudet ja lisärahoituksen loppuminen. (Valtioneuvosto 2014.) Nordnetin osakestrategi Jukka Oksaharjun mukaan Talvivaara oli Nordnetin suomalaisasiakkaiden kolmanneksi ostetuin osake ja konkurssihetkellä sijoittajien keskimääräinen osakeomistus yhtiöstä oli 92 euroa. Konkurssin myötä kaikki yhtiöön tehdyt sijoitukset muuttuivat kuitenkin arvottomiksi.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriski tarkoittaa riskiä siitä, ettei sijoitusten muuttaminen käteiseksi onnistu haluttuun aikaan eikä haluttuun hintaan. Osakkeisiin ei pidä sijoittaa sellaisia varoja, joita saattaa tarvita nopeasti muualla, sillä jos joutuu olosuhteiden pakosta luopumaan osakkeistaan väärään aikaan voivat tappiot olla suuria. Likviditeettiriski esiintyy esimerkiksi silloin, kun jollain arvopaperilla ei käydä aktiivisesti kauppaa, eli sen vaihto on pientä eikä siitä haluta maksaa niin paljoa, mitä sijoittaja itse on ostaessaan siitä maksanut. On hyvä miettiä arvopapereiden myyntimahdollisuuksia jo ennen niiden ostamista. Sijoitussalkku on tasapainossa, jos se sisältää helposti rahaksi muutettavien arvopapereiden lisäksi harvemmin vaihdettuja osakkeita, joiden arvonnousun voidaan odottaa olevan tulevaisuudessa suurempaa. (Saario 2018.)

Satunnaiset riskit

Satunnaisia riskejä ovat kaikki yllättävät tapaukset, jotka eivät ole ennakoitavissa. Ne koskevat kaikkia yhtiöitä, eikä niiltä voi suojautua. Tulipalo saattaa esimerkiksi tuhota tehtaan, avainhenkilö voi sairastua vakavasti tai yllättävä epidemia saattaa horjuttaa yhtiön taloutta vakavasti. (Hämäläinen 2005, 59.)

Sijoittaja itse

Sijoittaja voi olla itse suurin este sijoitustensa menestymiselle. Menestyäkseen sijoittajan on kannattavampaa keskittyä omien tunteidensa ja asenteidensa hallitsemiseen kuin parhaan sijoituskohteen etsimiseen. Täydellistä hetkeä riskisijoittamiseen ei ole, koska

ulkopuolisiin olosuhteisiin ei ole mahdollista vaikuttaa ja siten riskittömiä sijoituksiakaan ei ole. Yksi sijoittajien kompastuskivi on se, että pyritään löytämään mahdollisimman helppo ja nopea rikastumiskeino. Vaikka esimerkiksi lottovoiton todennäköisyys on noin yhden suhde 15 miljoonaan, silti moni tarttuu mieluummin pieneen mahdollisuuteen voittaa lotossa kuin suureen mahdollisuuteen kasvattaa hitaasti varallisuuttaan sijoittamalla. (Hyttinen 2014, 48.)

4 Riskienhallinta

4.1 Mitä on riskienhallinta?

Riskienhallinnalla tarkoitetaan tilanteiden arviointia, suunnittelua ja käytännön tekoja. Se on kaikkea sitä toimintaa, jolla yritetään vähentää riskejä ja niistä aiheutuvia vahinkoja. Riskienhallinta on siis haitallisten ja epäedullisten tapahtumien välttämistä tai niiden aiheuttamien negatiivisten seurausten pienentämistä. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry.)

Tavoitteena on ensisijaisesti tunnistaa toimintaa uhkaavat tapahtumat ja hallita niitä, jotta tavoitteiden toteutumiseen liittyvää epävarmuutta voi vähentää. Luonteeltaan toimivan riskienhallinnan tulisi olla ennakoivaa, tietoista, suunnitelmallista ja järjestelmällistä. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry.)

Riskienhallinta lähtee liikkeelle siitä, että tuntee oman lähtötilanteensa ja tunnistaa toimintansa kriittiset ja haavoittuvat tekijät. Riskien olemassaoloa ei saa unohtaa vaan tilanteita pitää seurata ja kehittää. Ei saa luottaa liikaa aiempiin hyviin kokemuksiin ja huonoista kokemuksista pitää kerätä opit talteen. Aina on myös hyvä tehdä vaihtoehtosuunnitelmia ja pitää silmät ja korvat auki. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry.)

Riskienhallinta lähtee liikkeelle riskien tunnistamisesta, jonka jälkeen tunnistetut riskit analysoidaan. Riskien analysointi tarkoittaa sitä, että määritellään, mitä seurauksia tapahtumalla voisi olla, mutta myös mikä on tapahtuman todennäköisyys. Riskien tunnistamisen ja analysoinnin jälkeen on vuorossa niiden arviointi, eli tehdään päätös analysoidun riskin käsittelystä. (Pesonen 2011, 27.)

4.2 Miksi sijoittamisen riskejä on tärkeä osata hallita?

Sijoittamisen riskejä on tärkeä hallita, koska sijoittajan saama tuotto häviää usein heikkoon riskienhallintaan, eikä tappioiden tienaaminen takaisin ole helppoa. Keskittymällä toimiviin sijoitusperiaatteisiin ja välttämällä yleiset virheet voi saavuttaa haluamansa tavoitteet. (Hytinen 2017, 17.)

Koska tuottoja ei saa ilman riskinottoa ei sijoittamisen riskejä voi kokonaan poistaa. Ylisuurat riskit voi kuitenkin poistaa varautumalla riskien mahdollisuuteen. Poistamalla riskien taustalla olevia ongelmia ja puuttamalla haittavaikutuksiin nopeasti voi parantaa omia menestymismahdollisuuksiaan. (Pesonen 2011, 28.)

4.3 Tärkeimmät tunnusluvut sijoittajalle

Seuraamalla erilaisia tunnuslukuja voi helpottaa omaa sijoituspäätöstään. Tunnuslukuissa tarkkaillaan osakkeen hintaa jaettuna voitolla, osingolla tai tasearvolla, eli niiden avulla voi arvioida osakkeesta saatavan hyödyn määrää suhteutettuna osakkeesta maksettuihin hintaan. Osakesijoittajan kannalta tärkeimmät arvostusmittarit ovat p/e-luku, p/b-luku ja osakekohtainen tulos eli EPS.

P/E-luku

Näistä tunnusluvuista käytetyin on voittokerroin eli p/e-luku (price/earnings ratio). Osakkeen p/e-luku saadaan jakamalla osakkeen hinta yhtiön osakekohtaisella tuloksella. Saatu luku kertoo, kuinka monessa vuodessa yhtiön on mahdollista tehdä markkina-arvonsa verran tulosta, mikäli sen tulostaso pysyy samana. Esimerkiksi jos yhtiön osake maksaa 20 euroa ja sen osakekohtainen tulos on kaksi euroa, on sen p/e-luku kymmenen. Sijoittajan kannattaa yleensä suosia alhaisen p/e-luvun osakkeita (kun p/e on alle kymmenen) ja suhtautua varauksella korkean p/e-luvun osakkeisiin (kun p/e on yli pörssin pitkän aikavälin keskiarvon). (Oksaharju 2013.)

Pitkäaikaisissa, useita suhdannesyklejä kestävässä sijoituksissa yhtiön rakenteellinen kehitys ratkaisee p/e-luvun muutoksen suunnan. Pörssin suhdannesykli ja sijoittajien kollektiivinen suhtautuminen yhtiöön ohjaavat p/e-luvun muutoksia muutaman vuoden aikavälillä. P/e-luku kasvaa yleensä silloin, kun sijoittajat alkavat ennakoita yhtiön tuloskasvun kiihtymistä tai silloin, kun yhtiön tuloskasvu on saavutettavissa aiempaa matalammalla riskillä. Jos yhtiötä pidetään houkuttelevana sijoittajat voivat hinnoitella sen aiempaa korkeammalla p/e-luvulla, jolloin ostokohteen p/e-luku saattaa olla korkeampi, kuin mitä se olisi yhtiön tuloksen perusteella laskettuna. (Hämäläinen & Oksaharju 2020, 220.)

Yhtiön korkea osingonjakosuhte laskee p/e-lukua, jos suurelle osingonjaolle ei ole järkeviä perusteluja. Silloin sijoittajat ajattelevat, ettei yritysjohto keksi voittovaroille hyviä investointikohteita, jonka seurauksena yhtiön tuloskasvu jää heikoksi. P/e-luku myös painuu sitä alhaisemmaksi, mitä enemmän riskejä yhtiö kohtaa ja mitä epäselvempänä sijoittajat kokevat sen yritysrakenteen tulevaisuuden. (Hämäläinen & Oksaharju 2020, 220–221.) Useat tutkimukset kuitenkin viittaavat siihen, että alhaisen p/e-luvun yhtiöt tuottavat pitkällä aikavälillä enemmän kuin korkean p/e-luvun yhtiöt.

P/B-luku

P/b-luku (price/book value), eli tasekerroin on myös yleisesti käytetty tunnusluku. Se kertoo, kuinka moninkertainen yhtiön arvostus on suhteessa yhtiössä olevaan omaan pääomaan

nähdessä. Siinä osakekurssi jaetaan yhtiön osakekohtaisella omalla pääomalla, joka kertoo yhtiön varakkuudesta. Yhtiön varoja ovat esimerkiksi koneet ja laitteet, sijoitukset sekä erilaiset aineettomat oikeudet. Yhtiön oma pääoma saadaan, kun kaikista yhtiön varoista vähennetään kaikki sen velat. (Visma.)

P/b-luvun laskennassa käytettävä pääoman tasearvo ei ole yhtä herkkä suhdannevaihteluille, kuin p/e-luku, joten se on käyttökelpoisin aloilla, joissa yhtiöiden tuloksentelemiskyky on vahvasti sidoksissa niiden tasearvoihin. P/b-luku on matala yhtiöillä, joilla on heikot kasvunäkymät. Sen sijaan p/b-luku on suurempi niillä yhtiöillä, joilla oman pääoman tuotto on korkea. P/b-luvut ovat selvästi matalampia teollisuuden aloilla, kuin esimerkiksi teknologia-alalla. Jos p/b saa arvon yksi, on yhtiön oman pääoman markkina-arvo sama kuin taseen oman pääoman arvo. (Pulkinen 2017.)

EPS

EPS (earnings per share) eli osakekohtainen tulos kertoo, kuinka paljon osakkeenomistajalle kuuluu voittoa yhtä osaketta kohden. Se lasketaan jakamalla yhtiön tilikauden tulos keskimääräisellä osakkeiden lukumäärällä tilikauden aikana. Osakkeiden lukumäärää laskettaessa käytetään niiden keskimääräistä määrää tilikauden aikana, koska osakkeiden lukumäärä voi muuttua osakeannin seurauksena. (Sijoittaja.fi 2020.)

Yhtiön tilinpäätöksistä kannattaa seurata erityisesti oikaistua osakekohtaista tulosta. Siinä tilikauden tuloksesta on oikaistu kertaluonteiset kulut ja tulot. Kertaluonteisia kuluja ovat muun muassa kiinteistöjen myyntitappiot. Jos niitä ei oikaista, ei sijoittaja saa todellista kuvaa yhtiön toiminnan kannattavuudesta. Oikaistu osakekohtainen tulos on vertailukelpoinen edellisvuosien ja tulevien vuosien oikaistujen tulosten kanssa ja siksi se antaa parhaimman kuvan yhtiön operatiivisesta toiminnasta. (Sijoittaja.fi 2020.)

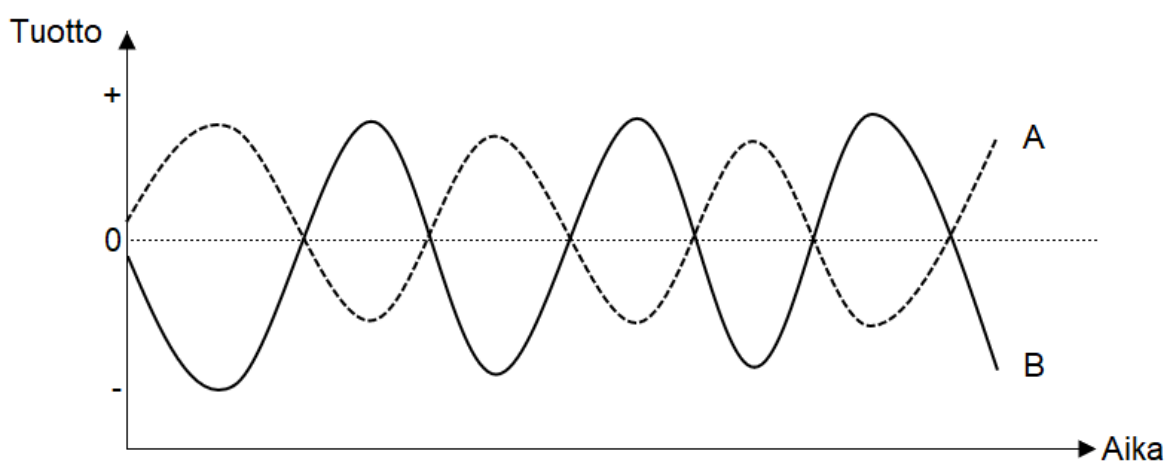
4.4 Hajauttaminen

Hajauttaminen tarkoittaa sitä, että sijoitetaan useisiin erilaisiin ja eri tavalla käyttäytyviin sijoituskohteisiin yhden sijoituskohteen sijasta. Yhteen yritykseen liittyvä riski pienenee, kun valitsee omaan sijoitussalkkuunsa erilaisia osakkeita, sillä salkussa olevien arvopapereiden hinnat muuttuvat eri tahdissa. Kun yhden arvopaperin arvo laskee, voi toisen arvopaperin arvo nousta. Sijoituksia hajauttamalla on tavoitteena saavuttaa tasapainoinen ja vähäriskinen kokonaisuus. (Kauppila ym. 2020, 133.)

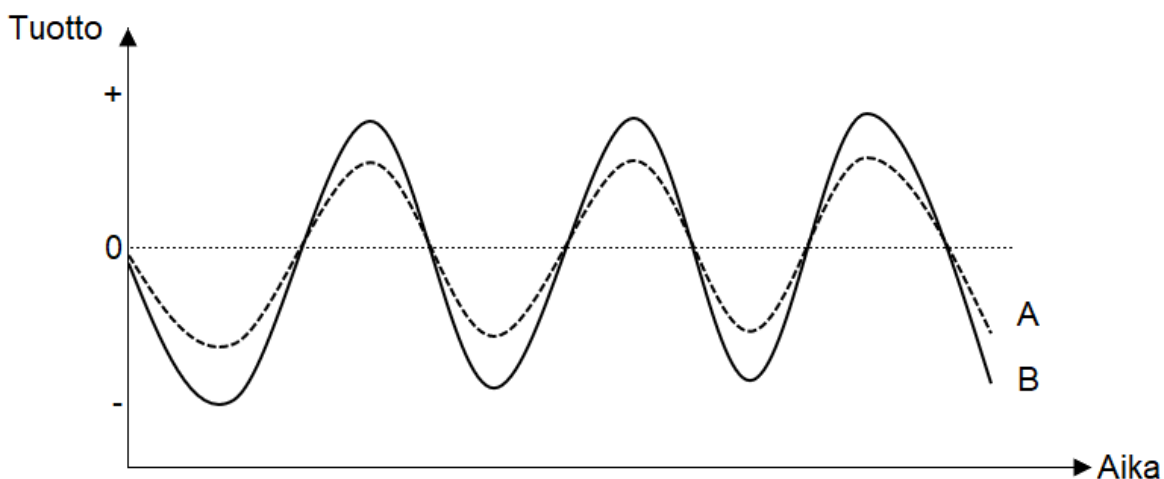
Hajauttaminen ei maksa mitään, mutta yksittäisen sijoituksen huono menestys vaikuttaa sen ansiosta kokonaistuottoon vähemmän. Hajauttamisen sanotaan olevan ainoa tapa alentaa sijoittamisen riskiä alentamatta tuottoa. Sijoituksia ei tarvitse hajauttaa kerralla vaan

sen voi tehdä pikkuhiljaa esimerkiksi ostamalla eri ostokertoilla eri toimialoilla toimivien yhtiöiden osakkeita. (Pörssisäätiö b.)

Hajauttamisesta saatava hyöty perustuu salkussa olevien arvopapereiden hintojen muuttamiseen eri tahdissa kuin toiset. Arvopapereita kutsutaan negatiivisesti korreloituneiksi, jos yhden arvopaperin arvon laskiessa toisen arvo nousee ja päinvastoin (kuvio 5). Arvopapereiden ollessa positiivisesti korreloituneita muuttuvat niiden hinnat samaan tahtiin toistensa kanssa, jolloin hajauttamisella ei saavuteta haluttua hyötyä (kuvio 6). Hajauttamisesta saatava hyöty pienenee korrelaation kasvaessa ja paras hajautushyöty saavutettaisiinkin, mikäli arvopapereiden hinnankuutokset olisivat täydellisesti negatiivisesti korreloituneita. (Kauppila ym. 2020, 133–134.)

Kuvio 5. Negatiivinen korrelaatio

Kuvio 6. Positiivinen korrelaatio

Hajauttaminen kannattaa myös psykologisista syistä. Salkkujen arvot heiluvat välillä rajustikin ja varsinkin salkkunsa heikosti hajauttaneet sijoittajat saattavat epätoivoissaan myydä

salkkujensa sisältöä. Kurssien ollessa matalalla pitäisi kuitenkin pysyä määrätietoisena ja ostaa jopa lisää, koska silloin arvopaperit ovat halpoja. (Nordnet 2020.)

Esimerkiksi jos kaikki sijoitussalkun varat ovat kiinni yhdessä yhtiössä, jonka osakekurssi laskeekin kymmenen prosenttia, laskee myös koko salkun arvo kymmenen prosenttia. Jos salkussa on lisäksi omistuksia toisesta yhtiöstä, jonka osakekurssi pysyy entisellään toisen laskiessa kymmenen prosenttia, laskee salkun arvo vain viisi prosenttia. (Pörssisäätiö 2014.)

Hajauttamisen ongelmaksi voi muodostua se, että tulee sijoittaneeksi vähän kaikkeen. Kannattaa sijoittaa noin 5–10:een eri osakkeeseen, jolloin tuotot eivät jää muiden sijoitusten jalkoihin. Sijoittaminen ja hajauttamisen merkitys tulevat muuttumaan sijoittajan kokemuksen ja taidon karttuessa. (Hyttinen 2017, 22.)

Toimialakohtainen hajauttaminen

Toimialakohtainen hajauttaminen tarkoittaa sijoitusten jakamista eri omaisuusluokkien sisällä, eli eri toimialoille. Sijoitukset kannattaa hajauttaa eri toimialoille, koska yhden toimialan kohdatessa kriisin, jonkun toisen toimialan arvo yleensä nousee. Esimerkiksi tietyn yhtiön tuotteiden kuluttajakysyntä saattaa laskea tai se saattaa joutua yllättäen poliittisen myrskyn kohteeksi. Osakesalkun kehitys on yleensä tasaisempaa, jos salkussa on omistuksia eri toimialoilta. (Heikinheimo 2020.)

Osakesalkun sijoitukset voi hajauttaa toimialakohtaisesti sijoittamalla esimerkiksi 20 % pankki- ja rahoitusalle, 20 % kiinteistöihin, 20 % teknologia-alalle, 20 % teollisuuteen ja 20 % kulutustavaroita tuottaviin yhtiöihin. Helpointa kuitenkin on sijoittaa sellaiseen osake-rahastoon, jonka sijoitukset on valmiiksi hajautettu toimialakohtaisesti.

Maantieteellinen hajauttaminen

Sijoitusten maantieteellinen hajauttaminen tarkoittaa sijoituskohteiden valitsemista eri alueilta. Jos keskittyy pelkästään esimerkiksi kotimaiseen osaketarjontaan rajaa sijoituksistaan pois sektoreita, joilla on hyvät kasvuodotukset kansainvälisillä markkinoilla. Lisäksi eri maiden pörssien kehityksissä on huomattavia eroja, joten maantieteellisesti hajautetussa osakesalkussa yhden maan osakemarkkinan lasku vaikuttaa ainoastaan rajoitetusti kokonaistuottoon. On kuitenkin tutkittava tarkasti, mille alueille ja minä ajankohtana sijoittaa, koska varsinkin epävakaiden toimintaympäristöjen maat sisältävät suuremman riskin, kuin vakaammat maat. (Manninen 2020.)

Ajallinen hajauttaminen

Ajallinen hajauttaminen tarkoittaa sijoitettavan summan sijoittamista useana eri ajankohdana. Ajallisen hajauttamisen tarkoitus on pienentää riskiä osakkeiden ostamisesta korkealla hinnalla. Se toteutuu parhaiten ensin säästämällä säännöllisesti, ja sen jälkeen sijoittamalla säästöt tasaisin summin esimerkiksi kuukausittain. Esimerkiksi jos sijoittaja aikoo ostaa jotain osaketta 5 000 eurolla ei hänen kannata sijoittaa koko summaa kerralla, vaan ostaa osakkeita pienemmissä erissä. Sijoittamalla tasaisin väliajoin, tulee sijoittaneeksi niin nousumarkkinoiden aikaan kuin myös laskumarkkinoiden aikaan, jolloin osakkeiden ostohinnaksi ei muodostu ainoastaan yhden ostohetken hinta, vaan ajanjakson keskimääräinen ostokurssi. (Lindström & Lindström 2014, 55–57.)

Allokaatio-hajauttaminen

Allokaatio-hajauttaminen tarkoittaa sijoitusten hajauttamista eri omaisuuslajien välillä. Omaisuuslajit jaetaan yleensä osakkeisiin, velkakirjoihin, reaaliomaisuuteen ja vaihtoehtoihin omaisuusluokkiin. Eri omaisuuslajit käyttäytyvät toisistaan poikkeavin tavoin taloussyölien eri vaiheissa. Esimerkiksi osakemarkkinoiden laskiessa voivat velkakirjat tuottaa hyvin ja päinvastoin. (Sijoittaja.fi.)

4.5 Turvamarginaali

Turvamarginaali tarkoittaa erotusta osakkeen oikean arvon ja osakkeen hinnan välillä. Turvamarginaalin keskeinen tarkoitus on, että osakkeita ostetaan hinnalla, joka on niiden käypää arvoa, eli niin sanotusti oikeaa hintaa, alempi. Sen on tarkoitus tuoda turvaa sijoitukseen ja rajata sijoittamisen riskiä. (Hämäläinen & Oksaharju 2020, 37.)

On olemassa monta eri tapaa turvamarginaalin laskemiselle. Yksi tapa on laskea yhtiön laskennallisen tulostuoton ja sen lainapaperin tuottojen erotus. Saatu vastaus kertoo, kuinka suuri osakesijoittajan turvamarginaali on suhteessa korkotuottoon. Jos esimerkiksi osakeanalyysin, eli yhtiön liiketoiminnan selvittämisen, jälkeen yhtiön osakkeen käyväksi arvoksi arvioidaan 30 euroa ja sijoittaja käyttää ostohintaan 20 % turvamarginaalia, hän ostaa osakkeen siinä vaiheessa, kun sen hinta on 24 euroa. Tällöin osake reagoi markkinoiden muutoksiin maltillisemmin, kuin silloin jos siitä olisi maksettu täysi hinta. Vastaavasti myös tuotot ovat suurempia. Parhaassa tapauksessa turvamarginaali voi tuoda sijoittajalle tuplatuoton, kun osakkeen arvo nousee liiketoiminnan kasvun ja muiden sijoittajien luottamuksen palautumisen myötä. (Pulkinen 2017; Hämäläinen & Oksaharju 2020, 37.)

5 Sijoitusstrategia ja sijoituskohteen valitseminen

5.1 Mikä on sijoitusstrategia?

Sijoitusstrategia on ennalta laadittu suunnitelma, joka auttaa toimimaan suunnitelmallisesti epävarmoissa ja yllättävissäkin tilanteissa. Sijoitusstrategian ensimmäinen vaihe on oman lähtötilanteensa kartoittaminen, jonka jälkeen arvioidaan tulot ja päivittäiset menot. Tulojen ja menojen arvioimisella sijoittajan on tarkoitus saada käsitys siitä, minkä verran rahaa jää säästöön pakollisten menojen jälkeen. Laadittua sijoitusstrategiaa olisi hyvä noudattaa läpi sijoittamisen. (Kallunki ym. 2019, 43.)

Tärkeä osa sijoittamista ja sijoitusstrategian laatimista on miettiä omaa sijoitushorisonttia, eli sijoitusajan pituutta ja ovatko toivotut sijoitustavoitteet saavutettavissa lyhyellä vai pitkällä aikavälillä. Alle vuoden sijoitukset ovat lyhyen sijoitushorisontin sijoituksia, ja niille ominaista on niiden likvidiys, eli helposti rahaksi muutettavuus. Lyhyen sijoitushorisontin sijoituksilla ei kuitenkaan ole juuri ollenkaan tuotto-odotusta. Pidemmällä sijoitushorisontilla sen sijaan tarkoitetaan useiden vuosien sijoittamista, jota voidaan kuvata osta ja pidä -strategialla. Sijoitusajan ollessa pitkä myös sijoittamisen riskit pienenevät, koska keskimäärin pitkällä aikavälillä pörssikurssit nousevat. (Taipale 2020.)

5.2 Erilaisia sijoitusstrategioita

Suunnitellessa itselleen sopivaa sijoitusstrategiaa on otettava oman lähtötilanteensa ja omien tavoitteidensa lisäksi huomioon vallitseva markkinatilanne. Oma sijoitusstrategia muotoutuu ajan kuluessa ja kokemuksen karttuessa, mutta strategian suunnittelussa voi käyttää apunaan valmiiden sijoitusstrategia-mallien vertailua. Koska erilaisia sijoitusstrategioita on olemassa useita, käsitellään seuraavaksi tarkemmin vain muutamaa.

Osta ja pidä

Osta ja pidä -strategia on yksityissijoittajien yleisesti käyttämä sijoitusstrategia. Strategiassa pyritään etsimään osakkeita, joita voi pitää sijoitussalkussaan monien vuosien ajan. Siinä ei käydä kauppaa ahkerasti kaupankäynnistä aiheutuvien kulujen takia ja toisaalta näin myös pyritään välttymään kaupankäynnistä aiheutuvilta virheiltä. Osta ja pidä -strategiassa pysyminen voi kuitenkin olla haastavaa erityisesti markkinoiden laskusuhdanteiden aikana, kun sijoitusten tulevaisuudennäkymät ovat huonot. Pitkällä aikavälillä kyseistä strategiaa noudattava sijoittaja kuitenkin poistaa huonon ajoituksen riskin lähes kokonaan ja voi yltää lähelle markkinatuottoa. (Heikkilä 2018.)

Treidaaminen

Perinteisen sijoittajan sijoitusaika on yleensä useita vuosia ja hänellä on salkussaan erilaisia sijoitusinstrumentteja. Treidaajan sijoitusaika sen sijaan on huomattavasti lyhyempi ja hän sijoittaa usean eri kohteen sijasta saman aikaisesti vain yhteen sijoitusinstrumenttiin. Treidaaminen tarkoittaa osakkeiden ostoa ja myyntiä lyhyellä aikavälillä, esimerkiksi päivittäin. Treidaaja seuraa aktiivisesti osakemarkkinoiden liikkeitä ja hän tavoittelee nopeammin korkeampia tuottoja, kuin mitä perinteisellä tyylillä saa pitkällä aikavälillä. Saavuttaakseen tämän treidaajan on uskallettava ottaa tavallista isompia riskejä. (Ankelo 2018.)

Treidaamisen voi jakaa erilaisiin treidaustyylihin sen viemän ajan mukaan (kuva 2). Tunnetuin näistä tyyleistä on päiväkauppa, jossa treidaaja tekee kauppaa päivän sisällä ja myy kaikki omistuksensa päivän päätteeksi ennen pörssin sulkeutumista. Päiväkauppaa tekevän tavoitteena on tehdä paljon pienen tuoton kauppvoja, koska yhden päivän sisällä treidauskohteiden liikkeet eivät yleensä ole suuria. (Ankelo 2018.)

Positiotreidaaja pitää osaketta tai muuta rahoitusinstrumenttia sijoitussalkussaan kuukausista vuosiin ja siksi se muistuttaakin treidaustyyleistä eniten tavallista sijoittajaa. Kurssien lyhyen aikavälin heilunta ei vaikuta sijoituspäätöksiin, kunhan kuvaajat ovat pitkällä aikavälillä nousujohteisia. (Ankelo 2018.) Kaupankäynnin tukena positiotreidaajat käyttävät teknistä analyysiä, josta kerrotaan tarkemmin luvussa Tekninen analyysi.

Swing-treidaamisessa sijoittamisen aikajänne on yksittäistä päivää pidempi, yleensä muutamasta päivästä pariin viikkoon. Swing-treidaaja hyödyntää päätöksenteossaan markkinatekijöissä näkyviä suurempia muutoksia ja pyrkii niiden avulla ennakoimaan kurssien nousua tai laskua. Päiväkauppaan verrattuna swing-menetelmän etuna on aika, sillä markkinoita ei tarvitse seurata minuuttitasolla. Uhkana on kuitenkin esimerkiksi yöllä tapahtuva pitkän aikavälin markkinariski. (Sihvonen 2019.)

Nopein treidaustyyli on skalppaaminen, jossa kauppvojen kesto mitataan sekunneista minuutteihin. Skalppaaja tekee päiväkauppiasta enemmän kauppvoja pienemmällä tuotto-odotuksella, eivätkä osakkeen fundamenttien, kuten kohteen liiketoiminnan ja toimialan, seuraaminen kiinnosta häntä. Skalppaaja seuraa treidauskohteidensa kuvaajia erittäin tarkasti ja pyrkii hyödyntämään markkinoiden pienetkin mahdollisuudet voittoon. (Ankelo 2018.)

Tyyli	Aikaraami	Pitoaika
Positiotreidaaminen	Pitkä	Kuukausista vuosiin
Swing-treidaaminen	Lyhyt	Päivistä viikkoihin
Päiväkauppa	Lyhyt	Päivänsisäisesti
Skalppaaminen	Erittäin lyhyt	Sekunneista minuutteihin

Kuva 2. Erilaiset treidaustyyli

Tekninen analyysi

Teknisessä analyysissä pyritään ennustamaan pörssikurssien tulevia hintojen muutoksia ja löytämään parhaimmat osto- ja myyntipaikat seuraamalla pörssikurssien historiallista kehitystä. Pörssikursseihin eivät vaikuta ainoastaan yritysten liiketoiminta, vaan myös uutiset, koskivat ne sitten yritystä suoraan tai epäsuorasti. Nordnetin sijoitusasiantuntija Jukka Lepikkö sanoo teknisen analyysin poistavan taustakohinan, jolloin sijoittajan on mahdollista tarkastella ainoaa faktaa, eli osakkeen hintaa. Tekemällä teknistä analyysia sijoittaja tunnistaa tilastolliset poikkeamat ja havaitsee vallitsevat trendit.

Yleensä hyvää liiketoimintaa tekevät yhtiöt ovat nousutrendissä ja huonot laskussa. Lepikkön mukaan suomalainen yksityissijoittaja tekee usein huonoja sijoituksia ostamalla laskevien kurssien osakkeita, joiden osakekurssi on joskus ollut korkealla. Käyttäytymismallit ovat toistuvia ja siksi niitä voi tunnistaa ja oppia hyödyntämään. Osakkeen kurssikehityksestä voi nähdä miten ihmiset käyttäytyvät osakemarkkinoilla, sillä sijoittajien myynnit ja ostot muodostavat toistuvia kuvioita ja trendejä. Sijoittaja voi itse valita kuinka pitkää trendiä hän on hakemassa. (Lehtinen 2020.)

Osakkeen kurssigraafi on tärkeä perusta tekniselle analyysille. Perinteinen lineaarigraafi ei kuitenkaan ole käytössä, vaan teknistä analyysia tehdessä se vaihdetaan kynttilägraafiin, jossa ovat mukana halutun ajanjakson avaus- ja päätöshinnat, sekä korkein ja alin hinta. Kynttilägraafista näkee myös, onko mittaushetkellä syntynyt osto- vai myyntisignaali. Perinteisestä lineaarigraafista sen sijaan on nähtävissä ainoastaan osakkeen päätöshinta. (Lehtinen 2020.) Lineaarisen graafin ja kynttilägraafin eroja on havainnollistettu kuviossa 7.

Kuvio 7. Lineaarinen graafi ja kynttilägraafi (Nordnet Suomi 2018.)

Teknistä analyysia tehdessä on tärkeää valita sellainen sijoituskohte, jolla käydään paljon kauppaa. Jos osakkeella ei ole suurta vaihtoa, ei trendin ennustaminen onnistu ja varsinkin päiväkauppaa tekeväille on tärkeää seurata joukkojen liikkeitä. Tavoite on siis myydä ja ostaa muiden mukana, mutta kuitenkin trendin alussa. Kokemuksen kertyessä sijoittaja voi myös yrittää tunnistaa merkkejä trendin muuttumisesta ja näin ollen ehtiä tekemään kaupat ennen muita. (Lehtinen 2020.)

5.3 Vastuullinen sijoittaminen

Vastuullinen sijoittaminen tarkoittaa sitä, että sijoittaja huomioi sijoituspäätöksiä tehdessään sijoitusten vastuullisuuden pyrkien kuitenkin samalla parantamaan salkkunsa tuotto- ja riskiprofiilia. Vastuullinen sijoittaja voi pitää tärkeinä asioina esimerkiksi sitä, ettei hänen sijoittamillaan rahoilla vaurioiteta ympäristöä ja sitä, että sijoituskohteena oleva yritys kohtelee työntekijöitään hyvin. (Terhemaa 2020.) Vastuullisen sijoittamisen uskotaan tuottavan paremmin kuin vastuullisuuden huomioimattomuus, koska pitkällä tähtäimellä vastuullisesti toimivan yhtiön arvo on välinpitämättömästi yhtiötä parempi. Kriteereinä yhtiön vastuullisuudelle ovat sen ympäristön, sosiaalisen vastuun ja hyvän hallintotavan huomioon ottaminen. Näitä sanotaan yrityksen esg-tekijöiksi (environmental, social and governance issues). (Pörssisäätiö b.)

Nordea Fundsin toimitusjohtaja Henrika Vikmanin mukaan vastuullinen sijoittaminen on nyt entistä ajankohtaisempaa, sillä aikaamme liittyy paljon suuria kysymyksiä ilmastosta,

ympäristöstä ja virusepidemioista. Hän myös sanoo ympäristöön, yhteiskunnallisiin tekijöihin ja yhtiön hallintotapaan liittyvien tekijöiden ymmärtämisen auttavan riskien ennakoimisessa. (Mustonen 2020.)

Sijoittajat arvioivat rahastojen vastuullisuutta vertaamalla rahastojen vastuullisuusperiaatteita omiin periaatteisiinsa. Koska rahastosijoittamisen aikana vaikutusmahdollisuudet rahaston toimintaan ovat rajalliset, on rahaston valintavaihe tärkeä. Sillä, hallinnoidaanko rahastoa aktiivisesti vai passiivisesti on olennainen merkitys vastuullisuuden arvioinnissa. Sijoituskohteensa aktiivisesti valitsevalle rahastolle voi asettaa odotuksia vastuullisuusnäkökulman huomioimisesta sijoituspäätöksissä, mutta passiivinen rahasto sijoittaa ainoastaan ennalta valittuun indeksiin. Valittu indeksi voi kuitenkin olla vastuullisia yhtiötä painottava indeksi. Rahastoille on lisäksi olemassa vastuullisuusluokitukset, jotka esittävät suhteellisen arvion siitä, miten korkean vastuullisuusluokituksen saaneita sijoituskohteita rahastossa on verrattuna muihin vastaavantyyppisiin rahastoihin. (Silvola & Landau 2019, 157–158.)

Työeläkeyhtiö Varman vastuullisen sijoittamisen johtaja Hanna Kaskela sanoo ammattimaisen sijoittajan ottavan huomioon kaikki riskit ja vastuullisessa sijoittamisessa olevan pohjimmiltaan kyse riskienhallinnasta. (Tuominen 2018.) Ammattimaisella sijoittajalla tarkoitetaan Sijoituspalvelulain (747/2012) 23. pykälän mukaan muun muassa rahoitusmarkkinoilla toimiluvan nojalla toimintaa harjoittavaa yhteisöä, suuryritystä, Suomen valtiota, Euroopan keskuspankkia tai yhteisösijoittajaa. Sijoituksia tekevät yksityishenkilöt sen sijaan luokitellaan useimmiten ei-ammattimaisten asiakkaiden ryhmään. Ei-ammattimainen asiakas voi kuitenkin ammattitaitonsa tai kirjallisen pyynnön kautta tulla kohdelluksi ammattimaisena asiakkaana. Tällöin hänen katsotaan pystyvän punnitsemaan sijoituksen riskit ja hyödyt itsenäisesti sekä kykenemään itsenäisiin sijoituspäätöksiin. Jaottelulla pyritään varmistamaan se, että kokematon sijoittaja saa palveluntarjoajalta laajemmin tietoa tämän tarjoamista palveluista sekä niiden soveltuvuudesta omiin tarpeisiinsa.

5.4 Impakti-sijoittaminen

Impakti-sijoittamisella pyritään taloudellisen tuoton lisäksi saavuttamaan yhteiskunnallista tai ympäristöllistä hyötyä. Sitä kutsutaan myös vaikuttavuussijoittamiseksi ja toisin kuin vastuullisessa sijoittamisessa, jossa karsitaan ongelmayhtiöt, impakti-sijoittamisessa sijoitetaan ratkaisuja tarjoaviin yhtiöihin. (Kallasvuo 2019.)

Impakti-sijoittamiselle on jo olemassa monia eri kohteita, mutta niiden määrä myös lisääntyy jatkuvasti. Esimerkiksi impakti-sijoittamiseen keskittyneet tuuli- ja energiarahastot hallinnoivat lähes miljardin euron sijoituksia uusiutuvaan energiaan ja myös tuotot sijoittajille ovat

olleet keskimäärin 15 % vuodessa. Suomessa on myös useita resursseja säästäviä kierto-talouden yhtiöitä, jotka pyrkivät taloudellisen tuoton saavuttamisen lisäksi vähentämään veden ja sähkön kulutusta tai esimerkiksi säästämään raaka-aineita valmistamalla vaatteita uusiomateriaaleista. Koska impakti-sijoittamisella on mahdollista saavuttaa markkinatuotot ja positiivisia vaikutuksia toimialalla, sen suosio on vahvassa kasvussa. Vuonna 2018 ky-seinen toimiala kasvoi maailmanlaajuisesti noin 30 %:n vuosivauhtia. (Samuelsson 2019.)

5.5 Sijoituskohteen valitseminen

Tässä luvussa pohditaan kuinka valita itselleen sopiva sijoituskohte lukuisien vaihtoehtojen joukosta. Koska erilaisia mahdollisuuksia on paljon, kannattaa sijoituskohteen valitseminen aloittaa tutkimalla niitä sijoitusinstrumentteja, jotka ovat itselleen henkilökohtaisesti tuttuja esimerkiksi kuluttajana tai jotka vaikuttavat oikeasti mielenkiintoisilta. (Elo & Saarhelo 2018, 226.)

5.5.1 Osakkeiden valitseminen

Ennen valtaosa sijoittajista uskoi menestyneimpien yhtiöiden olevan parhaita sijoituskohteita. Ei haitannut, vaikka osakkeiden ostohinta olisikin ollut kallis, sillä sijoittajat pitivät yhtiön tulevaa kasvua päivänselvänä. Nykyään tiedetään, ettei hyvä yhtiö aina ole hyvä sijoituskohte. Kuuluisan sijoitusguru Warren Buffettin mukaan sijoittaja ei saavuta huipputuloksia valitsemalla osakkeita tietyn kategorian tai ominaisuuden perusteella vaan tutkimalla faktoja tarkasti ja olemalla kärsivällinen.

Osakekurssit vaihtelevat kysynnän ja tarjonnan mukaan varsinkin lyhyellä aikavälillä, mutta pitkällä aikavälillä tärkein osakekurssia ajava tekijä on yrityksen taloudellinen tilanne. Yritys voi parantaa omaa tulostaan hetkellisesti karsimalla kuluja, mutta pitkäaikainen tuloskasvu edellyttää liikevaihdon kasvua. Sijoittajan on tärkeää tutustua yrityksen tilinpäätöksiin ja tulevaisuuden näkyymiin nähdäkseen, miten yrityksellä oikeasti menee, koska osakkeita ostamalla hän sijoittaa yhtiön liiketoimintaan. Erityisesti kannattaa tutustua yhtiön brändiin, johon, osingonmaksuhistoriaan ja kasvusuunnitelmiin. Kaksi tärkeää arviointikohdetta sijoittajalle ovat yrityksen sijoitushetken arvostustaso ja tuloskehitys. Yhtiön tulevaisuuden arvioinnin kannalta on hyvä kysyä itseltään ainakin seuraavat kysymykset: Pystyykö yhtiö kasvamaan, menevätkö sen tuotteet kaupaksi ja onko yhtiössä enemmän arvoa kuin mitä sen osakekurssi osoittaa. (Pörssisäätiö 2014.)

Yritysten liiketoiminta rakentuu myynnistä, markkinoinnista, hankinnasta, logistiikasta, tuotannosta ja hallinnosta. Menestyäkseen yrityksen on hallittava näitä kaikkia osa-alueita ja sijoittajan on ymmärrettävä tutkia yrityksen liiketoimintaa objektiivisesti. Yrityksen strategian

lisäksi sijoittajan on tutustuttava yritykseen kohdistuviin riskeihin ja kyseisen toimialan tulevaisuudennäkymiin. Varsinkin pitkällä aikavälillä yrityksen kilpailuedulla on suuri vaikutus. Kilpailuetu voi syntyä esimerkiksi tunnetusta brändistä ja hyvästä markkina-asemasta. Kilpailuedun säilymistä voi tarkastella muun muassa seuraamalla yrityksen kannattavuuden kehitystä. (Elo & Saarhelo 2018.)

Sijoittajilla on oikeus saada pörssiyrityöiltä riittävästi tietoa osakkeen arvoon vaikuttavista asioista. Yhtiöt eivät saa antaa tiedotteissaan tai osakkeiden markkinoinnissa harhaanjohtavia tietoja, joten sijoittajat voivat luottaa yhtiöiden sijoittajasivujen tietoihin. Sijoittajan kannattaakin tutustua eri yhtiöihin erityisesti näiden sijoittajasivujen, osavuositarkastusten ja vuosikertomusten kautta. Sijoittajasivuillaan pörssiyrityöt kertovat muun muassa miksi yhtiöön kannattaa sijoittaa, millaiset ovat sen tulevaisuuden suunnitelmat ja millaisia riskejä yhtiön toimintaan mahdollisesti liittyy. (Pörssisäätiö b.)

Taulukossa 2 on listattu kotitalouksien 15 suosituinta kotimaista pörssiyrityötä 30.9.2020. Taulukon yläpuolella näkyy omistajamäärien muutos edelliseen tarkasteluajankohtaan (30.6.2020) verrattuna. Taulukon mukaan suomalaisten yksityissijoittajien suosiossa ovat hyvin osinkoa maksavat isot ja tunnetut yhtiöt. OP:n pääanalyytikko Antti Saaren mukaan suomalaiset haluavat sijoittaa yhtiöön, jonka tuotteet ja toiminta ovat tuttuja.

Suosituin kotimainen pörssiyrityö Nordea Bank Abp on rahoitusalan yritys, jonka osakkeita omistaa 289 708 yksityishenkilöä. Yhtiön oikaistu p/e-luku vuonna 2018 oli 11.0 ja vuonna 2019 sen oikaistu p/e-luku oli 11.8. Tunnusluvun kasvaminen kertoo sijoittajien uskovan yhtiön tulokasvuun. Yhtiön suosioon vaikuttaa sen hyvä osingonmaksuhistoria, minkä lisäksi yhtiö tavoittelee jatkossakin osingon kasvattamista. (Op.media 2019; Nordea 2019.)

Toiseksi suosituin kotimainen pörssiyrityö on Nokia Oyj. Nokian suosio perustuu sen aiempien vuosien menestykseen ja nykyiseen kykyyn uusiutua sekä hyvään osingonmaksukykyyn ja medianäkyvyyteen. Sen p/e-luku vuonna 2018 oli 22.20 ja vuonna 2019 p/e-luku oli 15.08. Pudotus johtuu siitä, että vuonna 2018 Nokian hallitus päätti keskeyttää osingonmaksun puolen vuoden osalta muun muassa vahvistaakseen omaa kassa-asemaansa. Osingonmaksun keskeyttämisen myötä yhtiön osakekurssi laski. (Nokia 2020.)

Kansanosakkeet 30.9.2020

1. Nordea Bank 289 708 ▼-4 220	2. Nokia 228 786 ▼-1 943	3. Fortum 191 073 ▲ 5 805	4. Elisa 161 434 ▲ 197	5. Sampo 152 274 ▲ 1 993	6. UPM 104 640 ▲ 2 591	7. Wärtsilä 99 266 ▲ 4 599	8. Neste 87 224 ▼-1 319
9. Outokumpu 79 530 ▲ 3 797	10. Metso Outotec 75 674 -	11. Finnair 66 219 ▲ 17 634	12. Kone 65 175 ▼-514	13. Orion 64 446 ▲ 1 873	14. Nokian Renkaat 59 187 ▼-2 695	15. Neles 48 382 -	

Nro. Yhtiö	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	30.6.2020	30.9.2020
1. Nordea Bank Abp									220 483	288 251	293 928	289 708
2. Nokia Oyj	181 309	217 640	233 563	210 994	202 987	196 549	223 036	232 988	229 435	234 418	230 729	228 786
3. Fortum Oyj	92 271	98 406	114 600	122 463	101 885	127 176	123 224	119 402	115 499	121 834	185 268	191 073
4. Elisa Oyj	181 309	214 596	203 201	205 553	195 366	184 056	181 320	175 507	170 413	163 098	161 237	161 434
5. Sampo Oyj	78 903	78 227	73 080	73 062	73 834	75 246	81 630	98 435	105 515	116 255	150 281	152 274
6. UPM-Kymmene Oyj	84 879	89 907	88 045	86 065	81 671	77 543	77 270	81 763	85 896	92 819	102 049	104 640
7. Wärtsilä Oyj Abp						35 481	35 591	36 287	45 052	71 241	94 667	99 266
8. Neste Oyj	72 459	73 183	71 618	74 254	67 767	64 233	60 256	58 631	56 731	72 863	88 543	87 224
9. Outokumpu Oyj	37 661	39 510	52 655	60 876	61 528	66 518	55 338	63 282	71 642	73 669	75 733	79 530
13. Metso Outotec Oyj												75 674
15. Finnair Oyj								15 469	23 516	25 809	48 585	66 219
10. Kone Oyj	55 550	54 377	52 639	52 838	48 450	51 781	52 904	56 537	57 997	57 717	65 689	65 175
11. Orion Oyj						45 682	45 404	53 479	68 267	62 729	62 573	64 446
12. Nokian Renkaat Oyj								35 881	43 256	50 006	61 882	59 187
14. Neles Oyj												48 382

Lähde: Euroclear Finland/Pörssisäätiö

Taulukko 2. Suosituimmat kotimaiset pörssiyritykset (Euroclear Finland/Pörssisäätiö 2020.)

5.5.2 Kasvu- vs. arvo-osakkeet

Kasvuosakkeet ovat trendikkäiden yhtiöiden osakkeita, joille on tyypillistä liikevaihdon nopea kasvu ja suuret nousuodotukset esimerkiksi markkina-alueiden laajentumisena. Kasvuosakkeita omistavat yhtiöt, eli niin sanotut kasvuyhtiöt, käyttävät yleensä suurimman osan tuloksestaan kasvun rahoittamiseen, jolloin ne eivät maksa omistajilleen tuloskehityksen mahdollistamaa osinkoa. Sijoittajat vetävät puoleensa kasvuyhtiöissä niiden samaa julkisuus ja suuret tuotto-odotukset. Koska kasvuyhtiöiden tuotteet perustuvat usein esimerkiksi teknologiaan, on riskinä, että uudet tuotteet syrjäyttävät vanhat hyvin nopeasti. Tällöin yhtiön kurssi putoaa hetkessä. (Saario 2016.)

Arvo-osakkeiden osakekurssi sen sijaan käyttäytyy vakaammin ja usein arvo-osakkeet tuottavatkin pitkällä aikavälillä kasvuosakkeita enemmän. Ne ovat osakkeita yhtiöstä, jonka liiketoiminta ja tulos kehittyvät lähes samaan tahtiin yleisen markkinakehityksen kanssa. Myös yhtiön osingonmaksu on yleensä tasaista, koska sen investointitarpeet eivät ole suuria. Arvo-osakkeet ovat usein muun muassa kestävän öljy-, metalli- ja sähköalan osakkeita, jolla on hyvät tulevaisuudennäkymät. (Saario 2016.)

Kasvuosakkeiden omistaja hakee tuottoa yhtiön nopean arvonnousun kautta, kun taas arvo-osakkeiden omistaja hakee tuottoa yhtiön tasaisen osingonmaksun kautta. Kasvuosakkeille tyypillistä on se, että niiden p/e- ja p/b-luvut ovat korkeat, eli niillä on hyvät kasvunäkymät. Ne sisältävät korkean tuotto-odotuksen, mutta myös korkean riskin ja siksi

ne sopivat korkean riskisietokyvyn omaaville sijoittajille. Arvo-osakkeiden markkina-arvo on niiden todellista arvoa matalampi, joten myös edellä mainitut tunnusluvut ovat selvästi matalammat kuin kasvuosakkeilla. Arvo-osakkeet sopivat matalamman riskinsietokyvyn omaaville sijoittajille, jotka uskovat yhtiön tasaisesti tuottavaan toimialaan. Arvo-osakkeita ovat esimerkiksi osinkosijoittajien suosikki Nordea Bank Abp:n osakkeet ja kasvuosakkeita Neste Oyj:n osakkeet.

5.5.3 Rahaston valitseminen

Sijoittajan tärkeimmät kysymykset liittyen sijoituskohteen valintaan koskevat informaatiota: *Onko minulla aikaa ja halua seurata markkinoiden kehitystä, sijoitushorisonttia: Miten pitkäksi aikaa olen sijoittamassa, riskinsietokykyä: Mikä on maksimitappio, jonka olen valmis sietämään ja sijoitussummaa: Miten suurta summaa olen sijoittamassa.* (Kauppila ym. 2020, 22–30.)

Omien lähtökohtien selvittämisessä voi käyttää apuna esimerkiksi pankkien tarjoamia laskureita, jotka vertailevat sijoittajan puolesta eri rahastovaihtoehtoja ja ehdottavat sopivinta vaihtoehtoa asetettujen raamien perusteella. Kun tuntee oman lähtötilanteensa ja tavoitteen, löytää tarkemmat tiedot erilaisista sijoituskohteista tutkimalla niiden avaintietoesitteitä ja sääntöjä. Rahaston on aina noudatettava sen sääntöihin perustuvaa sijoituspolitiikkaa. Rahasto-osuuksien hintojen seuraaminen onnistuu parhaiten internetistä, jossa hintojen muutosta voi seurata jopa päivätasolla. (Pörssisäätiö 2015.)

Taulukossa 3 näkyvät viisi Suomen suurinta rahastoa vuonna 2020. Taulukossa on huomioitu osake- ja yhdistelmärahastot ja niiden suosio on mitattu niihin sijoitettujen pääomien perusteella. Suurin rahasto on OP-Maltillinen, joka sijoittaa varansa maailman korko- ja osakemarkkinoille ja jolla on noin 192 000 osuuden omistajaa. Toiseksi suurin rahasto Suomessa on pohjoismaisiin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sijoittava Nordea Nordic Small Cap. (Lehtinen 2020.)

	Tuotto 12 kk, %	Vuotuinen tuotto 3 v, %	Vuotuinen tuotto 5 v, %	Juoksevat kulut, %	Pääoma, mrd. €
OP-Maltillinen	0,1	1,6	2,9	1,4	2,01
Nordea Nordic Small Cap	34,7	12,0	16,4	1,6	1,98
Nordea Maailma K	1,4	6,3	8,5	1,0	1,75
OP-Amerikka Indeksi	7,2	11,4	12,3	0,4	1,71
Nordea Maailma Passivinen	3,2	8,0	9,3	0,5	1,52

Taulukko 3. Viisi suosituinta rahastoa Suomessa (Morningstar 2020)

Suosituimpien rahastojen perusteella Suomalaiset ovat varovaisia sijoittajia riskinoton suhteen. Suosituimmista rahastoista tavoitellaan tuottoa mahdollisimman pienellä riskillä. Riskin pienuus näkyy tuotoissa, sillä OP-Maltillisen kumulatiivinen tuotto vuoden alusta on ollut -2,81 % ja viiden vuoden tasolla tuotto on ollut 1,55 %. Toiseksi suurimman rahaston Nordea Nordic Small Cap:in vuosittainen tuotto viimeisen viiden vuoden aikana on ollut yli 16 %. Se on kuitenkin saatavissa vain pienelle osalle sijoittajista, koska kyseisen rahaston minimisijoitussumma on 10 miljoonaa euroa. (Morningstar 2020; Lehtinen 2020.)

5.6 Milloin kannattaa ostaa/myydä?

On hyvin vaikeaa arvioida oikeaa hetkeä ostaa tai myydä osakkeita. Osakkeiden ostamista niiden ollessa halvimmillaan ja myymistä kun ne ovat kalleimmillaan kutsutaan markkinoiden ajoittamiseksi. Markkinoiden oikea ajoittaminen on lähes mahdotonta, koska markkinoiden liikkeitä ei voi ennustaa. Pörssin kiertokulun ymmärtämisellä voi kuitenkin helpottaa ostojen ja myyntien ajoittamista. (Saarinen 2020.)

Pörssin kiertokulun voi jakaa kuuteen eri vaiheeseen:

1. Nousukauden alku: Tässä vaiheessa sijoittajien usko pörssiyritysten elinvoimaisuuteen ja tulevaisuuden kasvumahdollisuuksiin palaa vähitellen. Nousukausi alkaa yleensä negatiivisen markkinatunnelman vallitessa ja talouskehityksen ollessa taantuva. Ajanjakso on tunnistettavissa siitä, etteivät huonot markkinauutiset enää laske osakkeiden kurssitasoja.
2. Nousukauden ydinvaihe: Ydinvaiheen aikana pörssiyritysten tuloskehitykset kääntyvät kasvusuuntaan ja niiden kasvavat myyntimäärät sekä nettotulokset lisäävät positiivista markkinatunnelmaa. Usein myös uudet sijoittajat saapuvat markkinoille talousmedian positiivisen uutisoinnin myötä.
3. Nousukauden huipentuminen: Nousukauden ollessa huipussaan arvopaperimarkkinoille listautuu usein uusia pörssiyrityksiä positiivisen talouskehityksen luodessa listautumiselle hyvät edellytykset. Huonoimmat sijoitukset osakemarkkinoilla tehdään pörssin tässä vaiheessa yhtiökohtaisten kannattavuuksien ja osakkeiden arvostuskertoimien ollessa keskimääräistä korkeammalla tasolla.
4. Laskukauden alku: Tällöin pörssiosakkeiden markkina-arvot laskevat korkeiden arvostuskertoimien laskemisen kautta. Uusia pörssilistautujia ei enää tule heikentyvän markkinatilanteen takia ja listautumishankkeita perutaan. Yhtiökohtaiset kannattavuudet ovat laskukauden alkaessa vielä hyvällä tasolla, minkä takia yhtiöiden arvostustasot näyttävät hyvin matalilta markkina-arvojen laskiessa nopeasti.

5. Laskukauden ydinvaihe: Ydinvaiheen aikana negatiivinen markkinatunnelma näkyy myös pörssiyhtiöiden arjessa, jolloin monet yhtiöt antavat negatiivisia tulosvaroituksia. Yhtiöiden myyntimäärät, tilauskannat ja nettotulokset laskevat ja monet yhtiöt jättävät maksamatta osakekohtaista osinkoa. Osakekurssit putoavat merkittävästi ja talousennusteet ovat negatiivisia.
6. Laskukauden huipentuminen: Tämän vaiheen aikana monet nousukaudella tulleet uudet sijoittajat myyvät osakkeensa pohjalukemiin osakkeiden arvostuskertoimien ollessa matalalla. Pitkäjänteinen sijoittaja pitää tätä kuitenkin parhaimpana ostohetkenä, koska tulevaisuudessa yhtiöillä on mahdollisuus ylittää matalalle asetetut markkinaodotukset. (Oksaharju 2013.)

6 Muuta sijoittamisessa huomioitavaa

6.1 Sijoitusinformaation määrä ja luotettavuus

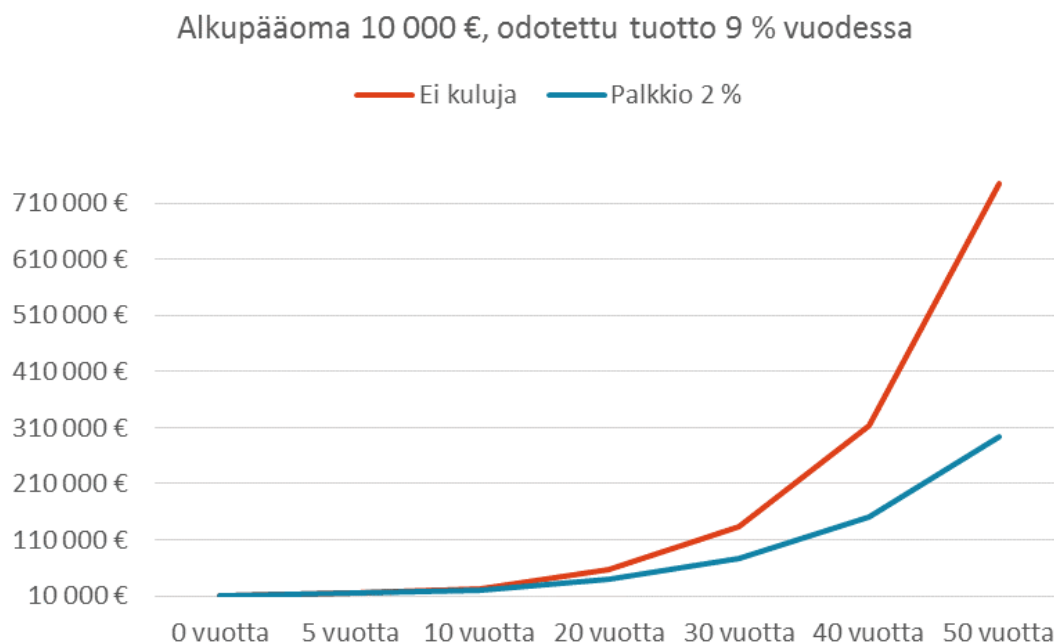
Nykyään sijoitusmaailman uutisvirta on niin suurta, että sitä voi seurata halutessaan yötä päivää. Sijoittajan tärkeimmät taloustiedon lähteet ovat pörssitiedotteet, talousmedia ja yritysten omat verkkosivut. Perinteisen talousmedian lisäksi sijoitusinformaatiota on saatavilla erilaisista some-palveluista, kuten blogeista ja keskustelupalstoilta. Keskustelupalstoilta voi joskus löytää selityksen esimerkiksi yllättävään kurssiliikkeeseen nopeammin kuin valtamediasta, mutta toisaalta niissä voi esiintyä myös vääriä tietoja ja perättömiä huhuja. (Koho 2016.)

Sijoittajan kannattaa lukea kriittisesti myös luotettavissa talousmedioissa esiintyviä kirjoituksia, sillä useilla toimittajilla on tapana nähdä tapahtumat pahimmat vaihtoehdon kautta. Talouden ongelmat on hyvä tuoda esille, mutta samalla on myös ajateltava taloustilanteiden mahdollisuuksia optimistisesti. (Hyttinen 2017, 59.)

6.2 Sijoittamisen kulut

Suurimmat esteet markkinatuoton voittamiselle ovat sijoittamisen kulut ja sijoittajan tekemät virheet. On inhimillistä tehdä sijoittaessa huonojakin päätöksiä, eikä ilman epäonnistumisia voi oppia virheistään. Välttyäkseen itse tekemästä virheitä voi salkunhoitoa ostaa ulkopuoliselta, mutta silloin toisaalta altistaa sijoituksensa salkunhoitajan virheille.

Pitkällä aikavälillä pienetkin kulut vievät suuren osan tuotoista, joten sijoittajan kannattaa vertailla eri sijoituskohteiden kuluja. Rahastosijoittamiseen liittyviä kustannuksia ovat muun muassa merkintä- ja lunastuspalkkiot, hallinnointipalkkiot ja säilytysyhteisön palkkiot. Rahasto-osuuksia ostaessa sijoittajalta veloitetaan merkintäpalkkio ja myydessä velotetaan lunastuspalkkio. Hallinnointi- ja säilytyspalkkiot sen sijaan veloitetaan rahastopääomasta ennen osuuden arvon laskemista. Lisäksi rahastoyhtiö perii rahaston tuotoista riippumatta hoitopalkkion. (Kauppila ym. 2020, 46.) Kuviossa 8 havainnollistetaan sijoittajan saamaa tuotto-odotusta, kun mukaan huomioidaan rahastoyhtiölle maksettavan palkkion määrä.

Kuvio 8. Sijoitusrahastojen tuotto ilman kuluja ja kulujen kanssa (Heikinheimo 2019.)

Rahastoyhtiöt ovat osakeyhtiöitä, jotka pyrkivät tehokkaan markkinoinnin avulla kasvattamaan asiakaskuntaansa. Sijoittavien asiakkaiden kautta rahastoyhtiöt pyrkivät keräämään paljon pääomaa ja näin ollen ansaitsemaan mahdollisimman paljon. Vaikka sijoittaja ei saisi sijoituksilleen tuottoa, saa rahastoyhtiö palkkionsa riippumatta siitä nousevatko vai laskevatko kurssit. (Saario 2016.)

6.3 Sijoitusten verotus

Pörssiyhtiön osakkeenomistajalle maksamasta osingosta verovapaata on 15 % ja lopusta 85 %:sta on maksettava pääomatuloveroa. Listaamattoman yhtiön maksaman osingon verotus määräytyy yhtiön nettovarallisuuden ja jaettavana olevan osingon määrän mukaan. Sijoittajan saama osinko voi siten olla pääomatulona ja/tai ansiotulona verotettavaa. Siltä osin, kun osingon määrä vastaa osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua kahdeksan prosentin vuosituottoa, on osingosta 25 % veronalaista pääomatuloa ja 75 % verovapaata tuloa. Osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla edellisen tilikauden tarkistettu nettovarallisuus osakkeiden lukumäärällä. Jos osingon määrä on suurempi kuin 150 000 euroa, on ylimenevältä osalta veronalaisen pääomatulon määrä 85 %. Mikäli saadun osingon määrä on yli kahdeksan prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta, verotetaan yli mennyttä osaa ansiotulo-osinkona. Siitä määrästä 75 % on veronalaista ansiotuloa ja loppu on verovapaata. (Vero.fi 2020.)

Sijoitusrahastot ovat verovapaita myyntivoitoista ja osingoista, mutta yksityishenkilöille myyntivoitot ja tuotto-osuudet ovat verotettavaa pääomatuloa. Myynnistä syntyy

myyntivoittoa silloin, kun myydyn omaisuuden myyntihinta on ollut korkeampi kuin hinta, jolla omaisuus on alun perin ostettu itselleen. Sen sijaan myyntihinnan ollessa alkuperäistä hankintahintaa matalampi on seurauksena myyntitappiota. Myyntivoitot ovat pääomatuloa, joista on maksettava pääomatuloveroa. Pääomatulon veroprosentti on 30 000 euroon asti 30 %. Jos myyntivoittojen määrä ylittää 30 000 euroa, on veroprosentti ylimenevälle osuudelle 34 %. Pääomatuloja saanut voi kuitenkin vähentää pääomatuloistaan tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot, joita voivat olla esimerkiksi rahastonhoitajalle maksetut palkkiot. (Kauppila ym. 2020, 104–107.)

6.4 Sijoitushuijausten tunnistaminen

Sijoitushuijaus tarkoittaa houkuttelevaa sijoitustarjousta esimerkiksi joukkolainoihin tai osakkeisiin, johon sijoittamalla asiakas ei saa lupauksista huolimatta takaisin euroakaan. Sijoitushuijauksia tekevät käyttävät hyväkseen ihmisen heikkouksia, kuten uskoa toisten ihmisten rehellisyyteen. Huijauksen uhriksi joutunut uskoo lähes aina nopean rikastumisen mahdollisuuteen, mikä kannustaa uskomaan huijaukseen. (Pesonen 2011, 161.)

Huijarit, jotka tarjoavat houkuttelevia sijoituspalveluita rakentavat kulissinsa ammattitaidolla. Uhriksi joutunut houkutellessaan valesijoitussivustolle, jossa on nähtävillä valedraamaa keksittyjen tuottojen kehittymisestä. Ensimmäisen sijoituksen jälkeen huijausten tavoitteena on saada uhri tekemään lisäsijoituksia. Sijoituspalveluita tarjoavalla yrityksellä ei kuitenkaan todellisuudessa ole tarkoitusta sijoittaa asiakkaan rahoja väitettyyn kohteeseen, vaan pitää rahat itsellään. Kun uhri yrittää kotiuttaa oletettuja voittojaan tai sijoittamaansa pääomaa, huijarit yleensä lopettavat kaiken yhteydenpidon. (Erkkilä 2019.)

Esimerkiksi suomalaisen törkeän ja laajan petosvyyhti WinCapitan uhriksi joutui tuhansia suomalaisia, joista useat hävisivät rahaa, koska sijoitusklubi WinCapita ei koskaan tehnyt mainostamiaan valuuttakauppoja. Sijoittajia saatiin houkutellessaan mukaan korkeilla palkkiolupauksilla ja uskottelemalla uuden järjestelmän olevan täysin ylivoimainen vanhoihin sijoitustapoihin verrattuna. WinCapitan saamat tulot muodostuivat kuitenkin ainoastaan uusien jäsenten sijoituksista ja vanhojen jäsenten lisäsijoituksista. Sijoitusklubin jäseneksi pääsi ainoastaan toisen jäsenen suosittelemana, joten uusien sijoittajien mukaan houkuttelemisen tapahtui monien suosittelijoiden myötävaikutuksella. Vanhempia jäseniä kannustettiin värväämään uusia jäseniä lupaamalla heille hankintapalkkioita tai prosenttiosuuksia uusien sijoitusten myötä tulleista voitoista. Näin ollen sijoitusta suositteleva oli usein arvostettu ja vakuuttava henkilö, ehkä jopa perheenjäsen. (Nars 2009, 159–172.)

Kun on kyse liian hyvältä vaikuttavasta, entuudestaan tuntemattomasta sijoitusmahdollisuudesta, on hyvä ottaa selvää ainakin seuraavista asioista:

1. Ketkä omistavat yhtiön ja millainen on heidän taustansa?
2. Miltä viimeksi kuluneiden vuosien tilinpäätökset näyttävät?
3. Kuka hoitaa yrityksen tilintarkastuksen ja millainen on viimeisin tilintarkastusraportti?
4. Kuinka yrityksen verotus on hoidettu?
5. Mikä pankki hoitaa sijoituksia tarjoavan tahon rahaliikennettä?
6. Kuinka suurvoitot ovat mahdollisia? (Nars 2009, 206.)

6.5 Sijoittamisen aloittaminen

Monesti sijoittamisen aloittamista vältellään esimerkiksi ajattelemalla, ettei ole tarpeeksi varakas sijoittaakseen tai ei tiedä sijoittamisesta tarpeeksi. Aloittaa voi kuitenkin sijoittamalla 50 euroa kuussa ja vasta kokemus tuo varmuutta. Sen, että pelkää tekevänsä huonoja päätöksiä tai pelkää sijoittamisen riskejä ei pitäisi olla esteenä sijoittamisen aloittamiselle. Tärkeintä on kokeilla rohkeasti, sillä muuten ei voi tietää, mitkä valinnat lopulta toimivat omassa strategiassaan ja mitkä eivät. Nuorten osakesijoittajien Kahdeksatta ihmettä etsimässä -blogin kirjoittaja Laura Linkonevan mukaan ei ole väärää tapaa sijoittaa, vaan jokainen saa sijoittaa elämänsä aikana niin suurieleisesti tai niin minimalistisesti kuin haluaa. (Linkoneva 2020.)

Jos osakesijoittaminen tuntuu aluksi liian monimutkaiselta ajatukselta, kannattaa sijoittaminen aloittaa rahastoista. Rahastoon sijoittaminen ei vaadi aktiivista markkinoiden seuranta ja sen voi aloittaa pikkuhiljaa sijoittamalla aluksi pieniä summia kerralla. Megatrendejä seuraamalla voi löytää hyvät tulevaisuuden menestyjät, mutta loppujen lopuksi kannattaa sijoittaa itseään kiinnostaviin sijoituskohteisiin, joista jaksaa olla kiinnostunut. Jos haluaa menestyä osakesijoittajana, vaatii se tarkkaa yhtiöiden uutisvirran seuraamista ja niiden tilinpäätösten lukemista. (Vasama 2017.)

7 Pohdinta

7.1 Yhteenveto

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin sijoittamiseen ja erilaisiin sijoituskohteisiin liittyvää teoriaa sekä sijoittamisen riskejä ja riskienhallintaa. Työn aihetta käsiteltiin yksityissijoittajan näkökulmasta ja erilaisista sijoituskohteista käsiteltiin tarkemmin vain yleisimpiä rahastosijoittamisen muotoja ja osakesijoittamista. Opinnäytetyössä tutkittiin myös mitkä ovat suosituimmat tavat sijoittaa Suomessa ja mitä näkökulmia sijoituskohteen valinnassa on syytä huomioon. Opinnäytetyön tavoitteena oli kertoa mistä sijoittamisen mahdolliset riskit syntyvät ja kuinka niiden mahdollisuutta voi pienentää.

Koska sijoittamisen suosio on lisääntynyt varsinkin viime vuosina, on uutta ja vanhaa sijoitusinformaatiota saatavilla koko ajan. Talousmediassa esiintyy lähes jatkuvasti negatiivisia ennusteita markkinoiden tilasta ja tietoa sijoittamiseen liittyvistä riskeistä. Tietoa sijoittamiseen liittyvien riskien hallinnasta voi olla vaikea löytää, joten yhtenä opinnäytetyön tarkoituksena oli myös koota yhteen paikkaan asiat, joihin tutustuminen on tarpeellista sijoittamisen aloittamista pohtivalle.

Riskienhallintaan vaikuttaa merkittävästi oman riskinsietokyvyn tunnistaminen ja sen mukaan sijoittaminen. Jos on luonteeltaan varovainen sijoittaja, ei ole kannattavaa sijoittaa kovin riskipitoisesti, koska silloin sijoittaja aiheuttaa itselleen ainoastaan ylimääräistä stressiä murehtimalla koko ajan sijoitustensa tilaa. Oman riskinsietokyvyn voi selvittää helposti esimerkiksi tekemällä internetissä pankkien sivuilta löytyviä testejä aiheesta. Opinnäytetyössä kerrottiin myös suomalaisten olevan keskimäärin varovaisia sijoittajia ja sijoittavan yleensä pitkällä tähtäimellä.

Riskinsietokyvyn tunnistamisen lisäksi opinnäytetyössä tutkittiin, millä muilla keinoin riskienhallintaa on kannattavaa soveltaa sijoittamisessa. Monesti talousmediassa nousee esille sijoitussalkun hajauttamisen tärkeys, joten opinnäytetyössä kerrottiin mitä hajauttaminen käytännössä tarkoittaa ja millä eri keinoin sijoitukset voi hajauttaa. Lisäksi pohdittiin minkälaisia hyötyjä hajauttamisella voi saavuttaa ja kuinka sijoittaja voi tietää, miten juuri hänen on kannattavaa hajauttaa sijoituksensa.

Menestystä tavoittelevan sijoittajan on otettava huomioon monta näkökulmaa valitessaan kohteita sijoittamiselle. Näkökulmat koskevat informaatiota, sijoitushorisonttia, riskinsietokykyä ja sijoitussummaa. Tuntemalla oman lähtötilanteensa on helpompi rajata mahdolliset sijoituskohteet itselleen sopivimpiin ja tutustua tarkemmin ainoastaan muutamiin. Rahastoihin tutustuminen onnistuu parhaiten lukemalla rahastokohtaisia avaintietoesitteitä ja sääntöjä. Eri yhtiöiden osakkeisiin tutustuminen kannattaa sen sijaan aloittaa tarkastelemalla

yhtiöiden tilinpäätöstietoja ja vuosikertomuksia. Myös muutamia yhtiökohtaisia tunnuslukuja on syytä tarkastella, kuten p/e-lukua, eli voittokerrointa, p/b-lukua, eli tasekerrointa ja yhtiön osakekohtaista tulosta. Tunnusluvut näyttävät kuitenkin vain suuntaa antavan tuloksen yhtiön taloudellisesta tilanteesta, joten pelkästään niiden varaan ei kannata laskea sijoituspäätöksiään.

Moni sijoittaja haluaa tietää, milloin on oikea aika osakkeiden ostamiseen ja myymiseen. Oikeaa aikaa ei kuitenkaan täysin pysty tietämään, mutta pörssin kiertokulun vaiheiden tunnistaminen auttaa arvioimaan hyvät hetket kauppojen tekemiselle. Opinnäytetyössä tutkittiin, mitä eri vaiheita pörssin kiertokulkuun kuuluu, missä järjestyksessä ne esiintyvät ja mistä tekijöistä eri vaiheet voi tunnistaa. Paras vaihe osakkeiden ostamiselle on laskukauden huipentumisen ja nousukauden alkamisen välimaastossa. Paras aika osakkeiden myymiselle sen sijaan on nousukauden huipulla, mutta pitkäjänteiseen sijoittamiseen kuuluu sijoitusten pitäminen sijoitussalkussaan läpi markkinavaihteluiden. Aika tasaa riskiä, eli keskimäärin pitkällä aikavälillä kurssiheilunta on pienempää kuin lyhyellä aikavälillä.

Koska sijoittaminen ei tarkoita ainoastaan kauppaa sijoitusten ostamisen ja myynnin välillä, opinnäytetyössä tutustuttiin myös muihin sijoittamiseen liittyviin huomionarvoisiin asioihin, kuten sijoittamisen kuluihin. On tärkeää tietää, millaisia kuluja eri sijoitustapoihin liittyy, sillä vaikka sijoituksen tuotto olisi hyvä, saattavat ylimääräiset kulut viedä suurimman osan tuotosta. Lisäksi tekstissä tutkittiin, miten sijoituksia verotetaan ja miten sijoitushuijaukset voi tunnistaa. Sijoitushuijaukset ovat olleet jo pitkään valitettavan yleisiä, joten jos sijoittajalle tarjotaan uudenlaista tapaa sijoittaa, joka vaikuttaa liian hyvältä ollakseen totta, se harvoin on totta.

7.2 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Mikäli haluaa sijoituksiltaan tuottoa, on myös siedettävä mahdollisuutta sijoittamiseen liittyvien riskien toteutumisesta. Mitä suuremman riskin sijoittaja ottaa, sitä suuremmat ovat myös sijoitusten tuotto-odotukset, koska sijoittamisen riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä. Opinnäytetyössä annettiin kuitenkin hyvä kokonaiskuva siitä, miten riskien mahdollisuutta voi hallita ja millä keinoin riskien syntymiseen voi vaikuttaa. Yksi tärkeimmistä opinnäytetyön perusteella tehtävistä johtopäätöksistä on se, ettei ole mahdollista olla sijoittamisen ammattilainen sijoittamista aloitettaessa. Kokemus opettaa ja tuo varmuutta sijoituspäätösten tekemiseen. Tärkeintä sijoittamisessa on kuitenkin sen aloittaminen.

Koska opinnäytetyössä tutkittiin sijoittamista pääosin aloittelijan näkökulmasta, olisi hyvä tutkia seuraavaksi tarkemmin valittujen sijoituskohteiden pitkän aikavälin tuottoja. Lisäksi voisi tutkia, millä tavoin sijoittajien eri elämänvaiheet vaikuttavat sijoittamiseen.

Sanotaan, että sijoitussalkussa olisi hyvä olla prosentuaalisesti osakkeita 100 miinus sijoittajan oma ikä ja loppumäärä rahastosijoituksia. Esimerkiksi 25-vuotiaan sijoitussalkussa olisi 75 % osakeomistuksia ja 25 % rahastosijoituksia ja 60-vuotiaalla 40 % osakeomistuksia ja 60 % rahastosijoituksia. Olisi mielenkiintoista tutkia, miten eri sijoituskohteiden painot vaihtelevat sijoittajien salkuissa ja mitkä tekijät vaikuttavat omistusten määriin.

Lähteet

Aktia. Määritelmät yleisimmin käytetyille tunnusluvuille. Viitattu 5.10.2020. Saatavissa <https://www.aktia.fi/fi/saasta-ja-sijoita/rahastot/tunnusluvut>

Ankelo, J. 2018. Ensiaskleet ammattimaiseen treidaamiseen. Sijoitustieto. Viitattu 19.10.2020. Saatavissa <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/ensiaskeleet-ammattimaiseen-treidaamiseen>

Blomster, H. 2018. Sijoittaja, testaa riskinsietokykyysi tällä testillä. Viitattu 6.10.2020. Saatavissa <https://www.salkunrakentaja.fi/2018/01/sijoittaja-testaa-taalta-riskinsietokyky/>

Elo, H., & Saarhelo, J. 2018. Osakesijoittajan maailmanvalloitus. Helsinki: Alma Talent.

Erkkilä, J. 2019. Sijoittaja, varo netin valesijoitussivuja. Salkunrakentaja. Viitattu 28.10.2020. Saatavissa <https://www.salkunrakentaja.fi/2019/03/netti-valesijoitussivut/>

Finanssiala 2019a. Sijoitusrahastot kansankapitalismia edistämässä. Viitattu 5.10.2020. Saatavissa <https://www.finanssiala.fi/finanssialasta/rahastot>

Finanssiala 2019b. Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat. Viitattu 3.11.2020. Saatavissa https://www.finanssiala.fi/materiaalit/SLM%202019_Tutkimusraportti.pdf

Finanssivalvonta. Vaihtoehtorahastojen hoitajat. Viitattu 20.10.2020. Saatavissa <https://www.finanssivalvonta.fi/paaomamarkkinat/vaihtoehtorahastojen-hoitajat/>

Heikinheimo, H. 2019. Rahastosijoittaminen on vaikeaa – Miten valitsen parhaan rahaston salkkuuni? Sijoittaja.fi. Viitattu 29.10.2020. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/85668/miten-valitsen-parhaan-rahaston/>

Heikinheimo, H. 2020. Hajauttaminen – Miten sijoitukset kannattaa hajauttaa? 5 vinkkiä parempaan hajautukseen. Sijoittaja.fi. Viitattu 11.11.2020. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/61939/hajauttaminen-miten-sijoitukset-kannattaa-hajauttaa/>

Heikkilä, T. 2020. Yhdistelmärahastot pettivät sijoittajat. Sijoittaja.fi. Viitattu 20.10.2020. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/221046/yhdistelmarahastot-pettivat-sijoittajat/>

Heikkilä, T. 2018. Osta ja pidä -sijoitusstrategia on kuollut. Sijoittaja.fi. Viitattu 9.11.2020. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/109119/osta-ja-pida-sijoitusstrategia-on-kuollut/>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hyttinen, M. 2017. Suosioharha – Sijoittaminen on taitolaji. Helsinki: Alma Talent.

Hyttinen, M. 2014. Vaurastu kuin Warren Buffett. Helsinki: Alma Talent.

Hämäläinen, K. & Oksaharju, J. 2020. Sijoita kuin guru. Helsinki: Oksaharju Capital Oy.

Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Helsinki: Talentum.

Kallasvuo, J. 2019. Tiedätkö jo mitä on impakti-sijoittaminen? Taaleri. Viitattu 11.11.2020. Saatavissa <https://www.impakti.fi/opi/impaktisijoittaminen/>

Kallunki, J., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. 8. uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Kauppila, K., Puttonen, V. & Repo, E. 2020. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki: Alma Talent.

Lehtinen, J. 2020a. Tekninen analyysi paljastaa osto- ja myyntipaikat – Sijoittaja, käänneä todennäköisyydet puolellesi. Arvopaperi. Viitattu 19.10.2020. Saatavissa <https://www.arvopaperi.fi/uutiset/tekninen-analyysi-paljastaa-osto-ja-myyntipaikat-sijoittaja-kaanna-todennakoisyydet-puolellesi/0943df4d-71d0-494e-95e4-0d50346ef270>

Lehtinen, J. 2020b. Suomen suosituin rahasto pitää lupauksensa: suuret kulut, mutta maltilliset tuotot. Kauppalehti. Viitattu 4.11.2020. Saatavissa <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/suomen-suosituin-rahasto-pitaa-lupauksensa-suuret-kulut-mutta-maltilliset-tuotot/55ca5ee8-c1e4-4496-a51f-ded8a5d968fb>

Lindström, K. & Lindström T. 2014. Onnistu osakemarkkinoilla. Helsinki: Talentum.

Linkoneva, L. 2020. Pölyttykö salkussa yhden kauden kestänyt hutiosot vai mummolta peritty ajaton klassikko? Kauppalehti. Viitattu 6.11.2020. Saatavissa <https://blog.kauppalehti.fi/kahdeksatta-ihmetta-etsimassa/polyttyyko-salkussa-yhden-kauden-kestanyt-hutiosot-vai-mummolta-peritty-ajaton-klassikko>

Manninen, O. 2020. Alueellinen hajauttaminen vahvistaa sijoitusten tuotto-odotuksia. Op.media. Viitattu 11.11.2020. Saatavissa <https://op.media/talous/sijoittaminen/alueellinen-hajauttaminen-vahvistaa-sijoitusten-tuotto-odotuksia-4874c6bcddc64868ac415dfc8ff9dbf7>

Morningstar 2020. OP-Maltillinen A. Viitattu 4.11.2020. Saatavissa <https://www.morningstar.fi/fi/funds/snapshot/snapshot.aspx?id=F00000NYFS>

Mustonen, A. 2020. Vastuullisuutta tutkitaan jopa paikan päällä – se auttaa ymmärtämään yritystä ja sen riskejä. Kauppalehti. Viitattu 14.10.2020. Saatavissa <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/vastuullisuutta-tutkitaan-jopa-paikan-paalla-se-auttaa-ymmartamaan-yritysta-ja-sen-riskeja/1fe5ed83-600d-4335-bbeb-d355acca5115>

Myllyoja, N. 2015. Sharpen luku, beta ja volatilitteetti – mittaa tuoton suhdetta riskiin ennen kuin itseesi. Viitattu 5.10.2020. Saatavissa <https://www.nordnet.fi/blogi/sharpen-luku-beta-ja-volatilitteetti-mittaa-tuoton-suhdetta-riskiin-ennen-kuin-itseesi/>

Nars, K. 2009. Miten miljoonia huijataan. Suurpetkuttajien värikäs historia. Helsinki: Tammi.

Nokia. 2020. Nokia vuonna 2019. Viitattu 9.11.2020. Saatavissa https://www.nokia.com/system/files/2020-03/Nokia%20vuonna%202019%20vuosikertomus_0.pdf

Nordea. 2019. Nordean tilinpäätöstiedote 2019. Viitattu 9.11.2020. Saatavissa <https://www.nordea.com/fi/media/uutiset-ja-lehdistotiedotteet/press-releases/2020/02-06-06h30-nordean-tilinpaatostiedote-2019.html>

Nordnet Suomi 2020. Hajauttaminen kannattaa – 4 tapaa alentaa salkkusi riskiä. Viitattu 16.10.2020. Saatavissa <https://www.nordnet.fi/blogi/hajauttaminen-kannattaa-4-tapaa-alentaa-salkkusi-riskia/>

Nurmi, J. 2018. Teknisen analyysin esitys. Nordnet Suomi. Viitattu 20.10.2020. Saatavissa <https://www.slideshare.net/nordnetsuomi/teknisen-analyysin-esitys>

Oksaharju, J. 2013a. P/E-luku sijoituskohteiden valinnan apuna. Nordnet. Viitattu 22.10.2020. Saatavissa <https://www.nordnet.fi/blogi/pe-luku-sijoituskohteiden-valinnan-apuna/>

Oksaharju, J. 2013b. Pörssin suhdannekierron kuusi päävaihetta. Nordnet Suomi. Viitattu 11.11.2020. Saatavissa <https://www.nordnet.fi/blogi/porssin-suhdannekierron-kuusi-paavaihetta/>

Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi. Porvoo: Docendo.

Pulkinen, V. 2017. Sijoituskoulu - Mikä on P/B-luku? Inderes. Viitattu 10.11.2020. Saatavissa <https://www.inderes.fi/fi/mika-pb-luku>

Pulkinen, V. 2017. Sijoituskoulu - Mikä on turvamarginaali? Inderes. Viitattu 5.11.2020. Saatavissa <https://www.inderes.fi/fi/mika-turvamarginaali>

Pörssisäätiö a. Sijoittajan sielunelämää. Viitattu 8.10.2020. Saatavissa https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2014/10/sijoittajan_sielunel%C3%A4m%C3%A4.pdf

Pörssisäätiö b. Sijoituskoulu. Viitattu 12.10.2020. Saatavissa <https://www.porssisaatio.fi/sijoituskoulu/>

Pörssisäätiö 2014. Sijoittaminen – opas utelaille. Viitattu 6.10.2020. Saatavissa https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2014/08/sijoitusopas_2014_fin_final_low1.pdf

Pörssisäätiö 2015. Sijoitusrahasto-opas. Viitattu 9.10.2020. Saatavissa https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_b.pdf

Pörssisäätiö 2017. Osakeopas. Viitattu 7.10.2020. Saatavissa <https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Osakeopas-2017.pdf>

Pörssisäätiö 2020. Kansanosakkeet. Viitattu 9.11.2020. Saatavissa <https://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kansanosakkeet/>

Saarinen, M. 2020. Mistä tietää, milloin on oikea aika ostaa osakkeita? Muutama merkki paljastaa, kun käsillä on viimeinen hetki. Kauppalehti. Viitattu 11.11.2020. Saatavissa <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/mista-tietaa-milloin-on-oikea-aika-ostaa-osakkeita-muutama-merkki-paljastaa-kun-kasilla-on-viimeinen-hetki/12770db4-e67c-41b3-a214-a5968d18a265>

Saario, S. 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 12. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Pro.

Samuelsson, P. 2019. Impakti-sijoittamisella hyvää tuottoa ja hyvää mieltä. Kauppalehti. Viitattu 11.11.2020. Saatavissa <https://blog.kauppalehti.fi/taaleri/impakti-sijoittamisella-hyvaa-tuottoa-ja-hyvaa-mieltä>

Sihvonen, L. 2019. Swing-treidaaminen on muoti-ilmiö - näin sillä tehdään rahaa. Kauppalehti. Viitattu 3.11.2020. Saatavissa <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/swing-treidaaminen-on-muoti-ilmio-nain-silla-tehdaan-rahaa/cfc17ed9-00e0-4f6c-a9c5-ce9d8d0e74e9>

Sijoittaja.fi. Allokaatio (hajautus omaisuuslajien välillä). Viitattu 11.11.2020. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/hallitse-riskitpienenna-riskia/allokaatio/>

Sijoittaja.fi. Mihin voi sijoittaa? Osakkeet. Viitattu 12.10.2020. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/mihin-voi-sijoittaa/osakkeet/>

Sijoittaja.fi. 2020a. Kolme sijoittajan tärkeintä tunnuslukua. Viitattu 26.10.2020. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/64957/kolme-sijoittajan-tarkeinta-tunnuslukua/>

Sijoittaja.fi. 2020b. Sijoittaja.fi:n vertailussa suomalaisten suosituimmat yhdistelmärahastot – katso parhaat! Viitattu 20.10.2020. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/83736/sijoittaja-fin-vertailussa-suomalaisten-suosituimmat-yhdistelmarahastot-katso-parhaat/>

Sijoituspalvelulaki 747/2012. Saatavissa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120747>

Silvola, H. & Landau, T. 2019. Vastuullisuudesta ylituottoa sijoituksiin. Helsinki: Alma Talent.

Suomen riskienhallintayhdistys ry. Mistä riskienhallinnassa on kysymys. Viitattu 6.10.2020. Saatavissa <https://pk-rh.fi/riskienhallinta.html>

Taipale, T. 2019. Näihin osakkeisiin suomalainen sijoittaa. Op.media. Viitattu 9.11.2020. Saatavissa <https://op.media/talous/talous/naihin-osakkeisiin-suomalainen-sijoittaa-cf320328c99448beb6e676c1bb9f389f>

Taipale, T. 2020. Sijoitushorisontti on tärkeä osa sijoitusstrategiaa – oletko liikkeellä lyhyellä vai pitkällä tähtäimellä? Viitattu 19.10.2020. Saatavissa <https://op.media/talous/sijoittaminen/sijoitushorisontti-on-tarkea-osa-sijoitusstrategiaa-oletko-liikkeella-lyhyella-vai-pitkalla-tahtaimella-fb8387ac64a34330ba04bf9743fc019b>

Terhemaa, A. 2020. Vastuullisuus vaikuttaa megatrendinä kuten digitalisaatio – Se on otettava huomioon jokaisessa sijoitusstrategiassa. Arvopaperi. Viitattu 27.10.2020. Saatavissa <https://www.arvopaperi.fi/uutiset/vastuullisuus-vaikuttaa-megatrendina-kuten-digitalisaatio-se-on-otettava-huomioon-jokaisessa-sijoitusstrategiassa/d5322368-6d66-412e-90a6-40db0e282077>

Tuominen, J. 2018. Vastuullinen sijoittaminen on jo arkipäivää - "Lähdemme siitä, että kaikki sijoitukset ovat vastuullisia". Kauppalehti. Viitattu 27.10.2020. Saatavissa <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/vastuullinen-sijoittaminen-on-jo-arkipaivaa-lahdemme-siita-etta-kaikki-sijoitukset-ovat-vastuullisia/59eb0526-a8fd-3865-b561-8d7a42e457b9>

Valtioneuvosto. 2014. Valtio käynnistää erikoistoimet Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin seurauksena. Viitattu 10.11.2020. Saatavissa https://valtioneuvosto.fi/-/valtio-kaynnistaa-erikoistoimet-talvivaara-sotkamo-oy-n-konkurssin-seurauksena?_101_IN-STANCE_3wyslLo1Z0ni_languageld=fi_FI

Vasama, T. 2017. Bloggaaja Merja Mähkä keräsi viidessä vuodessa mittavan osakesalkun – nyt hän kertoo HS:n lukijoille, mistä sijoittaminen kannattaa aloittaa ja miten riskiä voi hajauttaa. Helsingin Sanomat. Viitattu 12.11.2020. Saatavissa <https://www.hs.fi/elama/art-2000005359809.html>

Vero.fi. Sijoitukset. Viitattu 22.10.2020. Saatavissa <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/>

Visma. P/B-luku - Mikä on P/B-luku? Viitattu 22.10.2020. Saatavissa
<https://www.visma.fi/epasseli/kirjanpidon-sanakirja/p/pb-luku/>